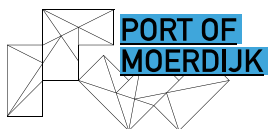

PORT OF MOERDIJK

JAARVERSLAG &
JAARREKENING

2014

PORT OF MOERDIJK

JAARVERSLAG & JAARREKENING

2014

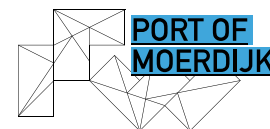
2014

Behoort bij besluit van de Raad van Bestuur van 08 juli 2015.

Mij bekend
De secretaris,

F.J. van den Oever

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2014

<u>Voorwoord</u>	<u>07</u>
<u>Directieverslag</u>	<u>08</u>
<u>I Bestuur/directie</u>	<u>09</u>
<u>II Programma Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu en Duurzaamheid</u>	<u>10</u>
-Ruimtelijke ontwikkeling	10
-Milieu	11
-Duurzaamheid	12
<u>III Programma Infrastructuur en Beheer</u>	<u>15</u>
-Infrastructuur	15
-Beheer nat	19
-Beheer droog	20
<u>IV Programma Commerciële exploitatie</u>	<u>24</u>
-Exploitatie nat	24
-Exploitatie droog	27
<u>V Programma Veiligheid & Havenmeester</u>	<u>32</u>
-Veiligheid	32
-Haven	34
-Beveiliging	35
<u>VI Programma Bedrijfsvoering</u>	<u>37</u>
-Bestuur en advies	37
-Juridische zaken	38
-Financiën	41
-Communicatie	42
-Personeel en organisatie	44
-Informatisering en automatisering	46
-Facilitaire zaken	48
<u>VII Verplichte paragrafen</u>	<u>52</u>
-Paragraaf lokale heffingen en tarieven	52
-Paragraaf weerstandsvermogen en risico's	54
-Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	57
-Paragraaf financiering en treasury	59
-Paragraaf bedrijfsvoering	64
-Paragraaf verbonden partijen	64
-Paragraaf grondbeleid	65
<u>VIII Feiten en cijfers</u>	<u>67</u>

Jaarrekening 2014

<u>IX Waarderingsgrondslagen en resultaatbepaling</u>	<u>72</u>
<u>X Balans per 31 december 2014 activa</u>	<u>77</u>
<u>XI Balans per 31 december 2014 passiva</u>	<u>79</u>
<u>XII Programmarekening 2014</u>	<u>79</u>
<u>XIII Toelichting op de balans per 31 december 2014</u>	<u>80</u>
<u>XIV Toelichting op de programmarekening 2014</u>	<u>92</u>
<u>XV Financiële positie</u>	<u>97</u>
<u>XVI Controleverklaring</u>	<u>98</u>

Bijlage 1: Staat van uitgegeven industrieterreinen 2014 102

Bijlage 2: Overzicht projecten 2014 102

Bijlage 3: Organogram havenschap moerdijk (per 31 december 2014) 104

Bijlage 4: Kasgeldlimiet 2014 en renterisiconorm 2014 105

N.B. Vanwege afrondingen van bedragen kunnen afrondingsverschillen in de tabellen van deze jaarrekening staan.

Voorwoord

In juli 2014 hebben provincie, gemeente en Havenschap de Havenstrategie Moerdijk 2030 vastgesteld. Hierin is een heldere visie neergelegd hoe we de economische rol van het Havenschap kunnen versterken met inachtneming van het milieu, de veiligheid en de belangen van de omwonenden en de regio. In lijn met de nieuwe Havenstrategie hebben Gedeputeerde Staten in 2014 het inpassings- en exploitatieplan voor Logistiek Park Moerdijk (LPM) vastgesteld. In februari 2015 hebben Provinciale Staten het LPM goedgekeurd. Het Havenschap Moerdijk kan komend jaar de ontwikkeling van het LPM dus ter hand nemen.

Binnen de Havenstrategie Moerdijk 2030 zal het LPM een belangrijke rol spelen bij de groei in het afhandelen van containers van de havens van Rotterdam en Antwerpen. De Havenstrategie geeft aan dat de combinatie van beschikbare ruimte, industrie en de ideale ligging aan het water met verbindingen naar het achterland volop kansen biedt voor het haven- en industrieterrein Moerdijk om de komende decennia verder te groeien. Deze groei is nodig voor de economie en werkgelegenheid in West-Brabant. Er liggen met name kansen op het gebied van duurzame logistiek en duurzame ontwikkeling van de chemie en procesindustrie.

De bedrijven op het haven- en industrieterrein zijn van groot belang voor de regio. In 2014 boden zij in totaal 8663 directe arbeidsplaatsen. De indirecte werkgelegenheid wordt voor 2014 geschat op 8226 arbeidsplaatsen. Om de positie van het haven- en industrieterrein verder te versterken wordt steeds meer van het bestuur en directie van het Havenschap gevraagd. Daarom is bij het vaststellen van de Havenstrategie besloten dat zal worden bekeken of de bestuurlijke inrichting van het Havenschap, ook wel governance genoemd, voor deze nieuwe opgaven is toegerust.

De komende maanden vindt door gemeente en provincie onderzoek plaats naar de meest gewenste vorm van governance. Een eerste analyse duidt erop dat een combinatie van een gemeenschappelijke regeling en een naamloze vennootschap het beste aansluit bij de korte- en langetermijnvereisten om de Havenstrategie te realiseren. De huidige deelnemers blijven zo inhoudelijk en financieel nauw betrokken bij het Havenschap. De nieuwe governance biedt tegelijkertijd ruimte voor een verdere verzakelijking en professionalisering van de organisatie.

We hebben in 2014 grote stappen voorwaarts gemaakt met het haven- en industrieterrein. En we kunnen komend jaar vooruit, want op 6 februari 2015 hebben Provinciale Staten ingestemd met het provinciaal inpassingsplan voor het Logistiek Park Moerdijk.

Yves de Boer

*Voormalig voorzitter Raad van Bestuur
Havenschap Moerdijk*

Directieverslag

Met de vaststelling van de Havenstrategie 2030 is de koers voor het haven- en industrieterrein Moerdijk voor de komende jaren bepaald. We staan met elkaar voor mooie uitdagingen, om ervoor te zorgen dat haven- en industrieterrein Moerdijk zijn belangrijke economische betekenis in de Vlaams-Nederlandse Delta behoudt, en kan uitbreiden met nieuwe vestigingen van vitale bedrijven. Met als uitgangspunt het principe van Triple P: People, Planet en Profit dienen zoveel mogelijk in balans te zijn.

In 2014 is een start gemaakt met het Uitvoeringsprogramma, dat een overzicht bevat van alle onderwerpen die voortvloeien uit de Havenstrategie 2030. Daarin wordt opgenomen wie voor welk onderdeel aan de lat staat. Op verzoek van diverse partijen is prioriteit gegeven aan het onderzoek naar de governance van het Havenschap. Dat heeft geleid tot een notitie en een advies op basis waarvan gemeente en provincie een besluit nemen. Ook het verbeteren van het vervoer per spoor heeft hoge prioriteit. Het Havenschap en de provincie zijn in 2014 gestart met de voorbereiding van een gezamenlijke Europese subsidieaanvraag in het kader van Ten-T. Deze subsidie zal gebruikt worden voor een onderzoek naar de capaciteitsproblemen en de ontwikkeling van een Rail Service Center met adequate aansluiting op Lage Zwaluwe.

Uiteraard lag de focus in 2014 niet alleen op de ambities en de toekomst, maar ook op het heden. Door aanwijsbare oorzaken daalden onze overslagcijfers. De totale overslag bedroeg 16,5 miljoen ton, een daling van 9% ten opzichte van 2013. De onderhoudstop en incidenten bij Shell Moerdijk zorgden voor een zware teruggang in de overslagcijfers van natte bulk en minerale oliën ten behoeve van het chemisch cluster. Naast deze teruggang zagen we juist een exponentiële groei in het aantal containers, en zelfs een verdubbeling in tonnage. Ook het aantal short-sealines is verder uitgebreid: één van de ambities in onze Havenstrategie. We mochten als Havenschap zes nieuwe bedrijven verwelkomen en vijf bedrijven zijn een nieuwe vestiging betrokken in verband met de uitbreiding van hun activiteiten. Deze nieuwe bedrijven hebben gezorgd voor een uitgifte van 00.16.25 ha.

We sorteerden met diverse projecten alvast voor op de ambities in de Havenstrategie. Zo is in december voor het eerst LNG gebunkerd in de haven van Moerdijk. De haven van Moerdijk is de tweede zeehaven in Nederland, waar zee- en binnenvaartschepen deze schonere brandstof hebben gebunkerd. De mogelijkheid tot het bunkeren is zeer positief ontvangen en er zijn al diverse nieuwe aanvragen binnengekomen. Zo dragen we als Havenschap weer een steentje bij aan de balans in de Triple P.

Bij de ambities in de Havenstrategie hoort ook een website die klaar is voor de toekomst. In 2014 is aan deze website gebouwd, om uiteindelijk in december de lucht in te gaan. Met de website maakt het Havenschap de verbinding met de wereld om zich heen. Een aantal van onze ambassadeurs vertelt waarom zij voor Moerdijk hebben gekozen. En natuurlijk bevat de website alle praktische informatie over het haven- en industrieterrein.

Tot slot hebben we in 2014 de professionaliseringslag van de interne organisatie voortgezet. Met als doel om ook als Havenschap klaar te zijn voor de uitdagingen waar we voor staan.

Ferdinand van den Oever

Directeur Havenschap Moerdijk

I. Bestuur/Directie

Onderstaand treft u de samenstelling van de Raad van Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de directie op het moment van vaststelling van dit jaarverslag & jaarrekening aan.

Raad van Bestuur

L.W.L. Pauli, voorzitter

T.H.R. Zwiers

F. Fakkers

L. Schreuders

C.M. Peters-van de Weijgaert

H.J.A. van Merrienboer

M.C. van der Wel

H.J.P. Koevoets

F.J. van den Oever, secretaris

Dagelijks Bestuur

L.W.L. Pauli, voorzitter

T.H.R. Zwiers

F.J. van den Oever, secretaris

Directie

F.J. van den Oever

II. Programma Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu en Duurzaamheid

Ruimtelijke ontwikkeling

Visie

Invulling van het haven- en industrieterrein Moerdijk zodanig te managen dat bedrijven optimaal kunnen functioneren, rekening houdend met de leefomgeving. Het bestemmingsplan Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk biedt hiervoor het juridisch-planologisch kader.

Wat willen wij bereiken

- Een flexibel juridisch en planologisch kader wat zorgt voor optimale vestigingscondities voor bedrijven en functioneren van het haven- en industrieterrein Moerdijk;
- Een goede clustering van bedrijven vanuit de gedachte “juiste bedrijf op de juiste plek”;
- Draagvlak voor te maken keuzes alsmede samenwerking en afstemming tussen partijen georganiseerd in de Commissie Vestiging.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Goedgekeurd bestemmingsplan Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk

Na het voorontwerp is gewerkt aan het ontwerpbestemmingsplan. Dit ontwerpbestemmingsplan is nog niet vastgesteld door de gemeente Moerdijk.

De verwachting is dat dit in het eerste kwartaal van 2015 zal plaatsvinden.

2. Goedgekeurd Provinciaal Inpassingsplan Logistiek Park Moerdijk (LPM)

In 2014 heeft het Havenschap bijgedragen aan de planologische voorbereiding van het Logistiek Park Moerdijk door het opstellen van het ontwerp-inpassingsplan.

3. Commissie Vestiging

In het jaar 2014 heeft de commissie Vestiging 15 adviesaanvragen ontvangen. Het betrof adviesaanvragen op het gebied van op- en overslag van goederen, groot-handel, installatie en assemblage. Negen adviesaanvragen hebben een positief

advies gekregen, één adviesaanvraag is onder voorbehoud van planologische inpassing positief beoordeeld en één aanvraag kreeg een negatief advies. Een aanvraag is door de aanvrager ingetrokken. Drie adviesaanvragen lagen eind 2014 nog voor ter advisering.

Milieu

Visie

Het bevorderen van een goede leefomgeving, zowel ten aanzien van bedrijven en werknemers als ten aanzien van de bewoners in de omgeving. Het streven naar een verantwoord gebruik en beheer van natuurlijke grond- en hulpstoffen. Het binnen wet- en regelgeving accommoderen van bedrijven als ook het faciliteren van gestelde ambities.

Wat willen wij bereiken

- Inzicht in het functioneren op milieugebied (milieubelasting) van het haven- en industrieterrein;
- Het zorgvuldig omgaan met de beschikbare milieugebruiksruimte;
- Het voldoen aan wet- en regelgeving;
- Het naar de omgeving kunnen communiceren van feitelijke milieu-informatie. Inzichtelijk maken van verbeteringen van milieuprestaties;
- Een bijdrage leveren aan het verbeteren van de milieukwaliteit (water, bodem, lucht);
- Het aantoonbaar blijven voldoen aan wet- en regelgeving. In dit kader is het Havenschap sinds 2006 gecertificeerd binnen het Port Environmental Review System (PERS). Deze certificering vindt plaats onder regie van de European Sea Ports Organisation (ESPO) en dient elke twee jaar te worden vernieuwd.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Continueren van de pilot Luchtkwaliteit Meetnet Moerdijk

Het Havenschap heeft in samenwerking met provincie Noord-Brabant, gemeente Moerdijk, gemeente Strijen, Rijkswaterstaat, Omgevingsdienst, bedrijven ATM en Shell een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheid van een permanent eNosesnetwerk op en rond het haven- en industrieterrein Moerdijk. Het project is afgerond met een evaluatierapport van de pilot en een notitie over de toekomstige structuur van het eNosesnetwerk op het gebied van organisatie, beheer en financiën.

2. *Hercertificering Port Environmental Review System van European Sea Ports Organisation*

Het PERS is een Europees initiatief voor milieucertificering van zeehavens georganiseerd binnen de Europese Sea Ports Organisation (ESPO). Het PERS is een instrument, door de ESPO ontwikkeld, om zeehavens te helpen bij het realiseren van duurzame ontwikkelingen en milieubescherming. Tijdens de ESPO/Greenportsconference op 15 oktober 2014 in Barcelona is het EcoPorts/ESPO-certificaat uitgereikt aan Port of Moerdijk. Dit certificaat is twee jaar geldig: van 2014 tot 2016.

3. *Het opstellen van een milieumonitoringsrapportage over het jaar 2013*

Havenschap Moerdijk, gemeente Moerdijk, Rijkswaterstaat, waterschap Brabantse Delta, Brabant Water, de provincie Noord-Brabant en het gevestigde bedrijfsleven werken samen aan een duurzaam haven- en industrieterrein. Vanuit deze intentie is de stuurgroep Duurzame Verbindingen Moerdijk (DVM) ingesteld. In opdracht van DVM is het milieumonitoringsrapport over het jaar 2013 uitgebracht.

4. *Geluidruimte genereren binnen de geluidscontour van 50 dB(A)*

Omdat het haven- en industrieterrein Moerdijk op termijn de grenzen van zijn geluidruimte zal bereiken, heeft een actualisatie van het Masterplan geluid 2005 plaatsgevonden. Met als doel om de thans beschikbare geluidruimte zo doelmatig en duurzaam mogelijk in te zetten voor bedrijven en havenactiviteiten, zonder dat de aan de zonegrens verbonden etmaalgrenswaarde van 50 dB(A) wordt overschreden.

Duurzaamheid

Visie

Gebiedsgerichte aanpak door het bevorderen van een duurzame klimaatbestendige omgeving. Het 'vergroenen' van bedrijfsprocessen en terugdringen van de CO₂-footprint. Duurzame verbindingen tussen bedrijven om hergebruik van stofstromen mogelijk te maken met als doel energie te besparen en de uitstoot CO₂ te verminderen c.q. de milieudruk te verlagen.

Wat willen wij bereiken

- Het verlagen van de CO₂ footprint;
- Het verhogen van gebruik duurzaam opgewekte energie;
- Het benutten van win-winkansen/synergie tussen bedrijven m.b.t.

reststoffen (warm water, stoom en CO₂) teneinde het verminderen verbruik fossiele brandstoffen;

- Verbeteren van de biodiversiteit.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. *Actueel inzicht verkrijgen in (milieu)parameters op het haven- en industrieterrein Moerdijk. Verder inzicht krijgen in de resultaten van de duurzaamheidsinspanningen*

In 2014 is de jaarlijkse milieumonitoring uitgevoerd over 2013, waarin de kansen voor verdere verduurzaming in beeld zijn gebracht. Het bestuur heeft besloten om te kiezen voor een andere indeling in het eerstvolgende monitoringsrapport, zodat een betere aansluiting op de Havenstrategie wordt verkregen.

2. *Verdere ontwikkeling van het Energyweb Moerdijk*

Afgelopen jaar is door middel van een marktconsultatie gezocht naar een marktpartij om te komen tot een warmtebedrijf voor het beheer en de exploitatie van 'duurzame verbindingen'.

Het project Stoomnet Middenweg Moerdijk bevindt zich in een cruciale fase. Betrokken bedrijven, waaronder leveranciers en afnemers van stoom, moeten hun akkoord geven voor de realisatie van het project Stoomleiding Middenweg en hun rol (levering/afname) voor langere tijd bevestigen. Financiering van het project, ca. 3 miljoen euro vanuit het Energiefonds, is nog lastig vanwege de strenge voorwaarden (rendementseis van 7% en een langetermijngarantie van tien jaar op het gebied van afname- en leveringszekerheid).

3. *Realisatie van 7 windturbines (van 3 MW) op het haven- en industrieterrein Moerdijk*

Al geruime tijd wordt op het haven- en industrieterrein Moerdijk gezocht naar geschikte locaties voor windturbines. Tot op heden is dit zeer moeizaam verlopen door diverse belemmeringen. Inmiddels is een vervolgonderzoek gestart naar de plaatsingsmogelijkheden van acht windturbines aan de Zuidelijke Randweg/Westelijke Randweg. Bij een positieve uitkomst wordt de gemeente Moerdijk gevraagd om de ruimtelijke procedures op te starten door hiervoor een separaat bestemmingsplan op te stellen.

4. *Sturing op duurzaamheid*

In 2014 heeft het Havenschap gestuurd op verdere verduurzaming door kansen te onderzoeken bij bestaande en nieuwe bedrijfsvestigingen. Zoals hierboven

aangegeven bevat ook het jaarlijkse milieumonitoringrapport een overzicht van de kansen voor verdere verduurzaming.

5. Overige activiteiten Opstellen Natuurmanagementplan Moerdijk 2030

Het Natuurmanagementplan (NMP) is inmiddels gereed. Het NMP bestaat uit twee delen: een strategisch plan en een uitvoeringsplan. De betrokken stakeholders (provincie Noord-Brabant, gemeente Moerdijk, Rijkswaterstaat, Bedrijvenkring Industrierrein Moerdijk, Brabants Zeeuwse werkgevers, Brabantse Milieu Federatie) ondertekenen in de eerste helft van 2015 het convenant om tot uitvoering van het NMP over te gaan.

Wat heeft het gekost

	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Programma Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu en Duurzaamheid			
Opbrengsten Milieu en Veiligheid	76	82	106
Kosten Milieu en Veiligheid	-235	-305	-247
Totaal	-159	-223	-141

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Dit programma heeft in totaal € 64.000 minder kosten en minder opbrengsten gerealiseerd dan begroot.

- € 6.000 **minder opbrengsten door:**
 - Minder bijdrage Duurzame Verbindingen Moerdijk (DVM) dan begroot omdat de kosten in dit kader ook lager waren.
- + € 70.000 **minder kosten met name door:**
 - Minder advieskosten in het kader van DVM en Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu & Duurzaamheid.

III. Programma Infrastructuur en Beheer

Infrastructuur

Visie

Het Havenschap beheert en exploiteert een haven- en industrierrein van 2.345 ha. Het infrastructurele beleid is erop gericht om het gebied doelmatig en zorgvuldig te beheren, verder te ontwikkelen en intensiveren alsook uitbreiden. Het gaat hierbij om de benodigde ondergrondse en bovengrondse infrastructuur om de vestiging van bestaande en nieuwe bedrijven zo goed mogelijk te accommoderen. Verder worden in dit programma de werken voortkomend uit investeringen en beheer zo optimaal mogelijk uitgevoerd. Ten aanzien van kabels en leidingen, wachtplaatsen en wegeninfrastructuur is verdere invulling van beleid gewenst.

De spoorinfrastructuur verdient ook speciale aandacht. De veiligheid van het wegverkeer ter plaatse van de spoorwegen zal in samenwerking met ProRail worden opgepakt.

Een project dat met name genoemd wordt is het Logistiek Park Moerdijk. In 2014 zou hier de nodige inzet gevraagd worden.

Wat willen wij bereiken

- De huidige infrastructurele situatie wordt behandeld in het programmadeel beheer hieronder. Voor het programmaonderdeel infrastructuur wordt een beleidskader gewenst voor een aantal disciplines:
- Een kabels- en leidingenverordening. Hierin staan de huidige en toekomstige situatie op basis van de verschillende groeiscenario's;
 - Een visiedocument, gebaseerd op de genoemde scenario's, voor de toekomstige benodigde wegeninfrastructuur;
 - Een beleidsdocument over hoe om te gaan met de wachtvoorzieningen voor vrachtverkeer, binnenscheepvaart en spoor;
 - Een Leidraad voor de Inrichting van de Openbare Ruimte (LIOR) geeft richting en kader voor de inrichting van het LPM. De inrichting van het bestaande haven- en industrierrein Moerdijk is in 2013 vastgelegd in een LIOR. In 2014 zal deze op detailniveau worden uitgebreid en dan als leidraad fungeren voor de inrichting en verdere detaillering van het LPM;

- We willen de spoorwegovergangen beter beveiligen. De locaties en wijze waarop dit zal worden uitgevoerd wordt in goed overleg met ProRail vastgesteld;
- De aansluiting van het spoor in Lage Zwaluwe kan worden verbeterd. In 2014 zal hier samen met ProRail en andere belanghebbenden nadere studie naar worden verricht.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

Voor de investeringsprojecten zijn geen aparte resultaten opgenomen.

1. Eind 2014 beschikt het Havenschap over een vastgestelde kabels- en leidingenverordening

Door noodzakelijke afstemming met onder andere de Leidraad voor de Inrichting van de Openbare Ruimte (LIOR) en de wisseling van programmamanager is dit in 2014 niet gerealiseerd. Dit programmaonderdeel is toegevoegd aan de in 2015 te realiseren doelen. De opbouw is in lijn met de LIOR en bestaat uit beleidskaders voor de drie hoofdsituaties, te weten 1. LPM, 2. Industrial Park en 3. Bestaand terrein.

2. Voor eind 2014 beschikt het Havenschap over een visiedocument wegenstructuur 2030

In de beschouwing hoe dit vorm te geven heeft het Havenschap besloten om te starten met een verkeersveiligheid- en doorstromingsaudit en de uitwerking van een vervoersmodel dat aansluit op de regionale modellering. Op deze manier ontstaat een geïntegreerde aanpak, waarbij eerst de huidige knelpunten in beeld worden gebracht en de nieuw te ontwikkelen gebieden modelmatig te benaderen zijn. Vervolgens kan vanuit diverse scenariobenaderingen in samenspraak met de gemeente Moerdijk goed vervolg worden gegeven aan het visiedocument wegenstructuur 2030.

De audit en de basis van de modellering zijn in 2014 uitgevoerd. De uiteindelijke vertaling van deze onderzoeken naar een visiedocument wegenstructuur 2030 zal in 2015 worden vormgegeven.

3. Voor eind 2014 beschikt het Havenschap over een visiedocument wachtoorzieningen voor verschillende modaliteiten

Het visiedocument wachtoorzieningen voor de binnenvaart is in 2014 afgerond. Vanuit het her-rangschikken van prioriteiten heeft het Havenschap in het tweede kwartaal besloten om het visiedocument voor het vrachtverkeer en spoor tot nader order uit te stellen. In het derde kwartaal zijn er echter klachten ontvangen van gevestigde bedrijven omtrent overlast vanuit het huidige parkeerterrein

achter de Texaco-pomp. Ook hebben bedrijven die overlast ervaren van 'wildparkeren' van vrachtauto's klachten geuit. Deze klachten zijn aanleiding geweest om toch snel over te gaan tot het opstellen van een visiedocument voor het vrachtverkeer en spoor. De verwachting is dat deze einde eerste kwartaal 2015 gereed is.

4. Detaillering van de LIOR

De Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) van het Havenschap Moerdijk is opgesteld voor gebruik bij projecten/ontwikkelingen in de openbare ruimte. De LIOR is een handreiking met de uitgangspunten die het Havenschap hanteert voor zichzelf en zijn partners/opdrachtnemers. In de LIOR staat aan welke eisen en randvoorwaarden een nieuwe of te vernieuwen openbare ruimte moet voldoen. De LIOR bestaat uit een algemeen deel en drie specifieke delen. Het algemene deel beslaat voorschriften en voorwaarden die in brede zin van toepassing zijn voor het gehele beheergebied van het Havenschap inclusief LPM. De drie andere delen zijn specifiek gemaakt voor:

- Logistiek Park Moerdijk (LIOR-LPM);
- Industrial Park Moerdijk (LIOR-IPM);
- Bestaand terrein exclusief IPM.

5. Studie spoorwegovergangen op het bestaande haven- en industrieterrein

Met ProRail, de belangrijkste partij in deze, is in het eerste kwartaal van 2014 overleg gevoerd. Hieruit bleek dat ProRail nieuw beleid opstelt voor de veiligheid van spooroverwegen op haven- en industrieterreinen. Eerst wordt dit nieuwe beleid afgewacht, om vervolgens te beoordelen wat dit betekent voor een tweetal overgangen op de Middenweg. Daarna zal het Havenschap deze aanpak in samenwerking met ProRail vertalen naar alle op het haven- en industrieterrein gelegen spoorovergangen.

6. Studie naar de spooraansluiting Lage Zwaluwe

In de Havenstrategie 2030 is opgenomen dat spoor de komende tijd verder ontwikkeld dient te worden. Vanuit het oogpunt van evenwicht in de verschillende modaliteiten (water, spoor, bus en weg) en het duurzaamheidsprincipe is gedefinieerd dat het Havenschap ernaar streeft om 50% van de overslaghoeveelheid, zijnde 13 miljoen ton in 2030, per spoor te vervoeren.

De huidige aansluiting bij Lage Zwaluwe vormt een drempel voor het spoorverkeer. Bij het ontwikkelen van oplossingsrichtingen ontstaat een dilemma: bepaalt de markt vraag, en daarmee de benodigde capaciteit, welke investering wordt gedaan? Of bepaalt de investering de mate van toename in capaciteit?

Voor onderzoek naar subsidiemogelijkheden voor studies naar de optimalisatie van spoor is in opdracht van de provincie samen met het Havenschap een quickscan uitgevoerd door Hezelburcht. Op basis van de resultaten is besloten dat het Havenschap en de provincie gezamenlijk optrekken in een subsidieaanvraag in het kader van de Europese subsidieregeling "Connecting Europe Facility Transport".

De subsidie wordt aangevraagd voor het uitvoeren van een studie naar het verbeteren van de modaliteit spoor op drie onderdelen:

- een mogelijk Rail Service Centre Moerdijk (RSCM);
- stamspoorlijn naar Lage Zwaluwe;
- knelpunten op het openbaar spoor in verbinding met de diverse corridors.

Voor de verdere uitwerking van de subsidieaanvraag voeren het Havenschap en de provincie de komende tijd intensief overleg.

7. Optimalisatie samenwerking ProRail

Het Havenschap en ProRail hebben midden 2014 geconcludeerd dat er in de onderlinge verhouding te weinig aandacht was voor gemeenschappelijk draagvlak. In vervolg daarop is voor de diverse lopende dossiers (spoor Lage Zwaluwe, veiligheid spoorovergangen, LPM, Rail Service Centre Moerdijk, etc.) eerst gezocht naar gemeenschappelijke doelstellingen. Deze zullen op termijn leiden tot meer draagvlak en een gezamenlijke aanpak in het realiseren van de doelstellingen op het vlak van spoor in de Havenstrategie 2030.

Beheer nat

Visie

Het Havenschap beheert en exploiteert een haven- en industrieterrein van in totaal 2.345 ha. Het beheer van de natte eigendommen van het Havenschap is er op gericht om deze doelmatig en zorgvuldig uit te voeren.

Het gaat hierbij om het beheer van de diverse kadeconstructies. Ook de baggerverplichtingen van het Havenschap vallen hieronder. Bij enkele kades is ook het achterliggende terrein onderdeel van het te beheren areaal. Enkele constructieve elementen zijn ook in dit beheerprogramma opgenomen. In 2014 zijn de baggerverplichtingen van het Havenschap vertaald naar een digitaal baggermodel. Dit model vormt samen met de jaarlijkse peiling de basis voor één van de belangrijkste assets van het Havenschap: de bereikbaarheid voor de zeevaart. De acties die voortvloeien uit het opgestelde baggermodel worden in 2015 en later vertaald naar baggerprojecten.

Het beheerplan nat, dat tweejaarlijks wordt geactualiseerd en onder andere voorziet in een langjarige planning, vormt het uitgangspunt voor het planmatig uitgevoerde onderhoud. Naast de baggeracties betreft dit vooral werkzaamheden aan kades en het achterland daarvan.

Wat willen wij bereiken

Het Havenschap wenst een situatie te bereiken waarin het zo veel als mogelijk en met een juiste verdeling van risico's het beheer heeft uitbesteed aan een opdrachtnemer. 2013 is het jaar waarin het Havenschap de kwaliteitseisen en werkzaamheden heeft vastgelegd in een nieuw contract en Europees heeft aanbesteed. Het beheer van dit areaal beperkt zich in 2014 hoofdzakelijk tot het monitoren van eigendommen. Het beheerplan nat voorziet nog niet in een structurele onderbouwde meerjarige begroting. Vanwege de leeftijd van het areaal wordt hier in 2014 in de planvorming wel een nadere uitwerking verlangd. De kade van CCT 2 verkeert niet in de conditie zoals dit is overeengekomen met de afnemer. In 2014 zal hier een herbestratingsproject uitgevoerd moeten worden in verband met zettingsgevoeligheid van de ondergrond.

Verder wil het Havenschap naar de toekomst toe een bodemligging van de insteekhavens realiseren die aansluit bij de contractuele verplichtingen die zijn vastgelegd in het opgestelde baggermodel.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

Het in 2013 aanbestede beheercontract is in 2014 voor het eerst gemanaged. Samen met de nieuwe beheerpartner is invulling worden gegeven aan het contract. Dit is een dagelijkse activiteit. De opgenomen kosten zijn gebaseerd op de huidige beheerplannen en parkmanagementkosten.

1. De haven wordt gefaseerd op contractuele diepte gebracht

Het baggerplan is eind 2014 vastgesteld. In het baggerplan zijn afspraken gemaakt over het tijdsplan voor het op diepte brengen en houden van de havens. Daarbij is rekening gehouden met de verwachte aangroei van slib. Dit baggerplan is de onderlegger geworden van de recent omgezette reservering naar de voorziening baggeren.

2. Het achterland van de kade van CCT 2 wordt opnieuw verhard

In overleg met klant is besloten om grootschalige werkzaamheden vooruit te schuiven en werkzaamheden meer te richten op kleine verzakkingen die de bedrijfsvoering in directe zin niet zwaar belemmeren. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Om inzicht te krijgen in de vraag waar de verzakkingen vandaan komen en welke structurele maatregelen nodig zijn om de verzakkingen te voorkomen, doet het Havenschap een onderzoek. Hier wordt naast het achterland van CCT2 ook het achterland van de kades CCT 3 en 4 betrokken.

Beheer droog

Visie

Het Havenschap beheert en exploiteert een haven- en industrieterrein van in totaal 2.345 ha. Het beheer van de droge eigendommen van het Havenschap is er op gericht om deze doelmatig en zorgvuldig en duurzaam uit te voeren. Het gaat hierbij om het beheer van de openbare ruimte. De wegen, rioolsysteem, openbaar groen, verlichting en braakliggende percelen zijn in dit programma opgenomen.

Het beheerplan droog, dat elke twee jaar wordt geactualiseerd en onder andere voorziet in een langjarige planning, vormt het uitgangspunt voor het planmatig uitgevoerde onderhoud. De uitstraling van het industrieterrein wordt doorgaans hoog gewaardeerd. Contractueel is een waardering van een 6 op een schaal van 1 tot 10 overeengekomen met de parkmanager. Dit peil wil het Havenschap minimaal behouden en waar mogelijk

tegen gelijke kosten op een hoger niveau brengen.

Wat willen wij bereiken

Het Havenschap wenst een situatie te bereiken waarin het Havenschap zo veel als mogelijk en met een juiste verdeling van risico's het beheer heeft uitbesteed aan een opdrachtnemer. 2014 is het jaar waarin het Havenschap de kwaliteitseisen en werkzaamheden vastlegt in een nieuw contract. De huidige kwaliteit wenst het Havenschap minimaal te behouden en op onderdelen te verbeteren. Met het nieuwe contract zal het Havenschap verder worden ontzorgd. Het nieuwe contract biedt de mogelijkheid om meer op risico's en kosten te sturen. Tevens zal een duurzame bedrijfsvoering mogelijk worden.

In de openbare ruimte zijn de duurzaamheidsambities van het Havenschap goed te realiseren. Naast de reguliere werkzaamheden wordt een aantal speerpunten uitgelicht. Toepassen van tijdelijke natuur op de braakliggende kavels en aanpassing van maaibeeld van bermen en sloten helpen de flora en fauna in het gebied. Met LED-verlichting als openbare verlichting worden meerdere ambities van het Havenschap bereikt. De LED-verlichting draagt ook bij aan het programma Ruimtelijke Ordening, Milieu en Duurzaamheid en het programma Havenmeester. De veiligheid wordt naar verwachting verbeterd, doordat het camerasysteem beter functioneert bij LED-verlichting dan bij de traditionele verlichting. Ook de veiligheid van de weggebruiker neemt toe, doordat het menselijk oog beter ziet bij LED-verlichting. De besparing op het gebied van energie draagt bij aan de duurzaamheidsambitie van het Havenschap.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

Contractmanagement is een dagelijkse activiteit. Daarnaast is een tweetal projecten gedefinieerd:

1. Implementatie nieuw integraal beheercontract

Het Havenschap heeft in het nieuwe beheer- en onderhoudscontract onderscheid gemaakt tussen (werk)processen en technische eisen. De werkzaamheden zijn daarbij opgedeeld in de categorieën Taken, Services en (eenmalige) Activiteiten. De Overeenkomst beoogt een andere relatie tussen Opdrachtgever (OG) en Opdrachtnemer (ON) dan bij traditionele contracten. Er is geen sprake meer van een 'aannemer' die vrijwel uitsluitend uitvoert, maar van een ON die meer optreedt als serviceverlener en adviseur.

De Overeenkomst poogt zo min mogelijk voor te schrijven wat de ON moet doen en op welke manier. De Overeenkomst beschrijft vooral het uiteindelijke resultaat dat de OG voor ogen heeft en wat in dit verband de randvoorwaarden en minimale

eisen zijn die worden gesteld aan de toestand van het te onderhouden areaal en de processen die door de ON worden ingericht.

Het beheer- en onderhoudscontract vraagt veel zelfstandigheid en een proactieve houding van de opdrachtnemer. In het kader van assetmanagement worden werkzaamheden uitgevoerd met een voortdurende focus op de driehoek Prestaties, Risico's en Kosten.

Er is gekozen voor een aanpak van systeemgerichte contractbeheersing (SCB) door de OG. De OG wenst hierbij zoveel als mogelijk op afstand te blijven van het proces en de werkzaamheden van de ON. Desondanks heeft de OG een maatschappelijke verantwoordelijkheid bij de uitvoering van het contract. Met het oog daarop wordt van de ON een beheerste, transparante werkwijze en borging daarvan geëist.

Door een kort geding en vervolgens een hoger beroep ten tijde van de aanbesteding van het nieuwe beheercontract is het contract pas vanaf 1 juli 2014 ingegaan. In eerste instantie zou dit op 1 januari in werking treden. Het restant van 2014 is in samenspraak met de gegunde contractpartij gebruikt als implementatieperiode. Vervolgens kunnen de opgedragen taken, services en activiteiten getoetst worden.

2. Het realiseren van duurzaam beheerde bermen en braakliggende kavels

In het integrale beheercontract is de in 2013 vastgelegde visie "De toekomst met visie beheerd!" geïmplementeerd. In deze visie is specifiek voor groenbeheer een visie neergelegd waarin natuur, beheer en ontwikkeling hand in hand gaan.

3. Het realiseren van duurzame verlichting

In 2014 zijn verdere voorbereidingen getroffen om de openbare verlichting van het Havenschap om te zetten naar duurzame LED-verlichting. Belangrijk hierin is de analyse van de branduren van de huidige verlichting. Deze analyse heeft aangetoond dat de huidige lampen nog minimaal één jaar mee kunnen, voordat deze vanuit verhoogde uitval in een algemeen remplace vervangen dienen te worden.

In de remplace moet er rekening mee worden gehouden dat de huidige lampen vanwege een zeer ongunstig energie label niet meer te leveren zijn. De gedachte is om deze te vervangen door nieuwe energiezuinige verlichting, zogenaamde LED-verlichting. Nadeel is dat hiervoor ook de armatuur vervangen dient te worden. Een nieuwe energiezuinige lamp past namelijk niet in de huidige armatuur. De terugverdiendtijd wordt hierdoor sterk nadelig beïnvloed.

Vanuit het oogpunt economische verantwoord ondernemen heeft het Havenschap ervoor gekozen om eerst integraal te kijken naar openbare verlichting. Daarbij worden duurzaamheid, (verkeers- en openbare)veiligheid, beveiliging en maatschappelijk verantwoord investeren (LCC) in ogenschouw genomen. Het Havenschap heeft in het derde kwartaal een uitvraag verstuurd naar diverse marktpartijen. Imtech en ARCADIS hebben samen opdracht gekregen om een visie op te stellen voor openbare verlichting en een plan van aanpak voor implementatie. Deze aanpak zal begin 2015 moeten leiden tot een duidelijke "roadmap" en een investeringsbegroting voor de realisatie in 2015 en verder.

Wat heeft het gekost

	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Programma Infrastructuur en Beheer			
Kosten Beheer nat	-4.740	-2.554	-1.443
Kosten Beheer droog	-3.276	-4.110	-3.289
Opbrengsten droog	0	0	0
Totaal	-8.016	-6.665	-4.732

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Aan dit programma is € 1.351.000 meer uitgegeven dan begroot.

- € **2.185.000** **meer kosten Beheer nat, met name door:**

- dat op basis van het opgestelde meerjarenperspectief overeenkomstig de BBV een voorziening baggeren is gevormd van € 3,4 miljoen.
- Minder afschrijvingskosten door terugname van een kade.
- Minder uitvoering-, beheer- en advieskosten dan begroot.

+ € **834.000** **minder kosten Beheer droog, met name door:**

- Minder kosten die uiteindelijk ten laste komen van de reserve ontwikkelingen doordat er minder kosten gemaakt zijn voor de begrote aanvullende groenvoorziening industrieterrein en akoestische maatregelen.
- Meer kosten uitvoering- en beheerkosten door opstart nieuwe contractpartij stabiel beheer.

IV. Programma Commerciële exploitatie

Exploitatie nat

Visie

Het haven- en industrieterrein Moerdijk is de tweede economische motor van Noord-Brabant. Nieuw aan te trekken bedrijven in het Industrial Park voor chemie en biobased en nieuwe ladingstromen vormen de brandstof die nodig is om de motor te laten draaien. Om het Industrial Park optimaal van een waterzijdige ontsluiting te voorzien is in 2013 een tenderprocedure doorlopen. Doel van deze procedure is kandidaten te identificeren die zich willen vestigen in de haven en die maximaal bijdragen aan vergroting van de overslag voor de haven van Moerdijk. Shortsea-activiteiten hebben voor de haven een belangrijke toegevoegde waarde voor het vergroten van de overslag. Door gericht bedrijven (en shortsea-ladingstromen) aan te trekken wordt een maximale bijdrage geleverd aan de voorgenomen groei van de overslag naar 26 miljoen ton. Concurrerende tarieven en een scherp prijsbeleid zijn belangrijke instrumenten om deze visie te realiseren.

Het Havenschap wil een hoog voorzieningenniveau bieden aan bedrijven tegen een goede prijs. Daarmee wordt de aantrekkelijkheid van de vestigingsplaats vergroot.

Wat willen wij bereiken

Groei van het overslagvolume in de haven van Moerdijk

Waterzijdige overslag van goederen is een activiteit op basis waarvan de haven haar inkomsten ontvangt. Daarmee houdt zij haar haven in stand en verkrijgt zij middelen om te investeren om de gewenste duurzame haven te kunnen zijn. Daarom worden de gevestigde bedrijven ondersteund in hun acties om ladingstromen te acquireren en ondersteunt de haven actief haar bedrijven waar mogelijk. De haven voert zelf acquisitiesprekken met interessante partijen en verbindt deze aan de gevestigde bedrijven. In samenspraak met Shell worden bedrijven die voor Shell in aanmerking komen voor "over the fence levering van grondstoffen door Shell" geacquireerd. Binnen de Havenstrategie is één van de doelen het vergroten van de overslag tot een volume van 26 miljoen ton in 2030. Een concurrerend prijsbeleid met scherpe marktconforme tarieven binnen de haven is essentieel om de groei van het overslagvolume te realiseren.

Invullen van het extended gate concept met bijbehorende achterlandverbindingen

Door de multimodale verbindingen tussen de terminals in het achterland en de haven van Moerdijk optimaal te gebruiken om goederenstromen te bundelen wordt de werking van de extended gate ingevuld. Dit leidt tot meer overslag in de haven, zowel vanuit de mainports als vanuit de achterlandterminals. Ook hier is een concurrerend prijsbeleid nodig om de gewenste volumegroei te realiseren.

In verband met de verdere uitbouw van de extended gate met het oog op de groei van de overslag op weg naar 2030 worden ook met de havenbedrijven van Antwerpen, Gent en Zeebrugge afspraken gemaakt.

Gestructureerd contact met gevestigde bedrijven over voor hen relevante ontwikkelingen

De accountmanager binnen het team Commerciële exploitatie bezoekt jaarlijks de met elkaar vooraf te selecteren gevestigde bedrijven. Uitgangspunt van deze bezoeken is inzicht te krijgen in de behoeften en kansen die de bedrijven zien. Daarbij is van belang om zoveel mogelijk dwarsverbanden in beeld te brengen die kunnen leiden tot het aantrekken van nieuwe ladingstromen of nieuwe bedrijven.

Nieuw stelsel voor heffing van binnenhavengeld

Het Havenbedrijf Rotterdam ontwikkelt in samenspraak met onder andere het Havenschap een nieuw stelsel van binnenhavengeldheffing. Dit nieuwe stelsel wordt naar verwachting in 2015 ingevoerd. Het Havenschap wil op dit nieuwe stelsel aansluiten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Vergroten van de overslag tot 26 miljoen ton in 2020

De totale overslag laat over 2014 geen groei zien. Door het incident bij Shell en de brand in de transportband bij MvO is door die partijen ca 2 miljoen ton minder aan natte en droge bulk overgeslagen. Wel was er een verdere groei te zien van zeevracht, mede door het starten van twee nieuwe lijndiensten op Engeland. Hierin heeft het Havenschap met de regeling voor nieuwe shortsealines een bijdrage geleverd.

2. Meer kansen creëren voor business-to-business activiteiten binnen de haven van Moerdijk gevestigde bedrijven. De gewenste spin off is nieuw te vestigen bedrijven in de categorieën chemie, biobased en de zwaardere milieucategorieën en transport en logistiek

In 2014 heeft het Havenschap met 250 bedrijven een gesprek gevoerd over hun bedrijfsactiviteiten en de kansen om van hieruit nieuwe business op te bouwen. Gezocht is naar mogelijkheden om nieuw te vestigen bedrijven te laten samenwerken

met al gevestigde bedrijven op het gebied van grond- en reststoffenuitwisseling. Er is door de bestaande bedrijven in 2014 voor meer dan 50 miljoen euro geïnvesteerd in uitbreidingen en/of optimalisaties van bedrijfsprocessen.

In 2014 zijn drie rondetafelbijeenkomsten georganiseerd voor respectievelijk chemie, logistiek en containers en spoorvervoer. In alle groepen zijn concrete vervolgstappen geformuleerd die moeten leiden tot een vergroting van de activiteiten in de toekomst.

3. In 2014 zo veel mogelijk nieuwe ladingstromen aantrekken voor de haven van Moerdijk

De nieuwe lijndiensten op Engeland hebben geleid tot het ontvangen van koel- en vrieslading uit Scandinavië in de haven van Moerdijk. Dit biedt kansen voor het ontwikkelen van een foodcluster.

In 2014 is voor het eerst LNG gebunkerd in de haven van Moerdijk. Deze activiteit zal naar verwachting de behoefte aan opslag van dit product vergroten.

De moeilijke politieke situatie in Rusland heeft geleid tot het voorlopig stopzetten van het onderzoek naar kansen voor een nieuwe lijndienst tussen Moerdijk en Sint Petersburg.

Ter versteviging van de containerlogistiek is in 2014 gestart met het onderzoek naar de haalbaarheid een empty depot voor tankcontainers in Moerdijk.

Ter ondersteuning van de doelstelling om de overslag te vergroten is in 2014 samen met bedrijven gewerkt aan het opzetten van nieuwe spoorverbindingen vanaf en naar Moerdijk. In combinatie met de shortseaverbindingen op Engeland zijn producten per spoor aangevoerd vanuit Zuid-Limburg, die vervolgens per schip naar Engeland zijn vervoerd.

4. Optimaal benutten van percelen die aan diep vaarwater zijn gelegen

In 2014 is de locatie Oostelijke Randweg 44-46 verkocht aan twee al in Moerdijk gevestigde bedrijven. Het Havenschap heeft geen gebruik gemaakt van het eerste recht van koop voor deze locatie, omdat de nieuwe eigenaren de watergebonden locatie opnieuw ontwikkelen. Daarmee leveren zij de door het Havenschap gewenste bijdrage aan het optimaal invullen van dit aan diep vaarwater gelegen perceel.

Om economische redenen heeft het Havenschap per 1 september 2014 de in erfpacht uitgegeven percelen met kade aan de Middenweg teruggenomen. De erfpachtcontracten voor deze percelen en de kade zijn per genoemde datum ontbonden.

Exploitatie droog

Visie

Om transport- en logistieke activiteiten ook in de toekomst ruimte te bieden in de haven van Moerdijk is de ontwikkeling van het LPM belangrijk. In dit circa 150 ha grote gebied kunnen logistieke bedrijven Value Added Logistieke (VAL) activiteiten ontwikkelen op een multimodaal ontsloten terrein. Voor de bedrijven in de sectoren chemie, biobased en maintenance is het Industrial Park dé vestigingslocatie waar zware milieucategorieën zijn toegestaan.

Om op structurele basis inkomsten te waarborgen die nodig zijn om de infrastructuur op peil te houden, is het belangrijk dat het Havenschap zich verzekert van structurele inkomsten uit erfpacht, huur en diensten. Hierbij is het van belang de concurrentiepositie van de uit te geven terreinen scherp te bewaken. De slecht functionerende economie maakt het noodzakelijk extra inspanningen te verrichten om nieuwe vestigingskandidaten over de streep te trekken. Een concurrerend prijsbeleid en het optimaal inrichten van arrangementen die het voor vestigingskandidaten aantrekkelijk maken te kiezen voor Moerdijk zijn van groot belang.

Wat willen wij bereiken

Een volledig uitgegeven haven- en industrieterrein waar het juiste bedrijf op de juiste plek gevestigd is. Dit geldt voor zowel het Industrial Park als voor het LPM. De Commissie Vestiging vervult hierbij een belangrijke rol door toetsing van de voorgenomen bedrijfsactiviteiten op inpasbaarheid. Daarbij wordt ook naar zuinig ruimtegebruik en optimale synergie tussen bedrijven onderling gekeken om op die manier sterke clusters van bedrijven te bouwen. De daartoe te ondernemen acties zijn omschreven in het acquisitieplan.

In de paragraaf Grondbeleid en grondexploitaties is meer informatie terug te vinden over de uitgifte van 5 ha per jaar. Het LPM komt naar verwachting in 2016 voor uitgifte in aanmerking.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Uitgifte van ten minste 5 ha terrein per jaar

In 2014 is 1.625 m² grond verhuurd door het Havenschap Moerdijk. Met een tiental partijen liep en lopen gesprekken over vestigingen in zowel Industrial Park als in Trade Park West.

Samen met een gevestigd bedrijf onderzoekt het Havenschap de casus voor verplaatsing naar Industrial Park. Daar zal een nieuwe vestiging worden gebouwd als de casus succesvol wordt afgesloten. De initiatiefnemer voor een biogasfabriek op Industrial Park is in 2014 diverse onderzoeken gestart. Dit leidt in 2015 met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid tot een samenwerking in dit project. Een bedrijf dat al meerdere jaren de kansen voor vestiging in Moerdijk onderzoekt, is in 2014 gestart met een vestigingsproces. Dit zal in 2015 leiden tot een bedrijfsverplaatsing naar Moerdijk.

Verder is een bezoek gebracht aan een partij in Letland die geïnteresseerd is in een vestiging op een watergebonden perceel in Moerdijk. Besluitvorming hierover bij deze klant heeft nog niet plaatsgevonden. Zij willen eerst een samenwerking met een andere businesspartner verder invullen.

Om bestaande panden opnieuw ingevuld te krijgen is met diverse partijen overlegd in 2014. Dit is een in een aantal gevallen succesvol verlopen en heeft daarmee bijgedragen aan het oplossen van leegstand van onroerend goed. In totaal is ca 20.000 m2 van gebruiker gewisseld.

De voorbereidingen voor een markttuitvraag voor de tender Industrial Park zijn in 2014 afgerond.

De eerste warehouses waarin goederen worden opgeslagen die vallen onder de London Metal Exchange zijn in 2014 in gebruik genomen.

De partners in het nazorgtraject rond het ChemiePack-terrein hebben een akkoord bereikt over de manier van omgaan met de uitgifte van de gesaneerde grond aan de Vlasweg.

2. Jaarlijks actualiseren van de rapportage over de door het Havenschap te hanteren grondprijzen

In 2014 heeft het Havenschap een advies gevraagd over de wijze van omgaan met grondprijzen. Doel hiervan is de commerciële aantrekkelijkheid van de haven en het industrieterrein als vestigingsplaats te vergroten. Het advies heeft primair betrekking op de te hanteren grondprijzen voor 2015. Vooruitlopend op verdere besluitvorming over dit onderwerp is vastgesteld dat het nodig is om een bandbreedte in grondprijzen te hanteren in de benadering van vestigingen vanuit een businesscase-model. De uitgebrachte adviezen geven inzicht in deze bandbreedten.

Partijen die de mogelijkheden voor vestiging onderzoeken, krijgen sinds 2014 de mogelijkheid om een gratis optie te nemen. Daarmee vergroten we de binding met bedrijven.

3. Een kostendekkende rioolheffing realiseren

De kostenbatenanalyse op basis waarvan de tarieven voor 2014 zijn vastgesteld, ging uit van € 1.168.839 aan baten en € 1.164.569 aan kosten. De daadwerkelijke baten over 2014 bedroegen € 1.198.935. Dit betekent dat er meer baten dan kosten gemaakt zijn over 2014. Daarom is een toevoeging gedaan aan de dit jaar ingestelde egalisereserve riool voor € 34.366. Deze toevoeging is ten laste van de baten gekomen waardoor deze gelijk getrokken zijn aan de geraamde kosten.

4. In stand houden van stamspoorlijnverbinding voor de hoofdontsluiting van het haven- en industrieterrein Moerdijk op het landelijke spoorwegnet en, als de markt daartoe aanleiding geeft, mogelijkheden voor uitbreiding spoorfaciliteiten aanbieden

In 2014 is gestart met een subsidieaanvraag bij de Europese Commissie in het kader van de Trans Europese Netwerken Trein (TEN-T) om de noodzakelijke maatregelen ter verbetering van de spoorontsluiting van Moerdijk op het landelijke spoornet in beeld te brengen.

Vanuit de Brancheorganisatie zeehavens is een gezamenlijke aanpak opgezet voor het in alle zeehavens op dezelfde manier in stand houden van de spooransluitingen in de havengebieden. Jaarlijks brengt het Havenschap Moerdijk de vergoedingen in rekening die verschuldigd zijn voor spoorgarantie die in de gronduitgiftevoorwaarden is opgenomen.

5. Bedrijven gevestigd binnen het Haven- en Industrieterrein Moerdijk voorzien van actuele vergunningen voor het hebben van voorzieningen zoals inritten, riool-aansluitingen en tijdelijk terreingebruik. Ervoor zorgen dat de verleende vergunningen actueel blijven

Alle bestaande vergunningen zijn ingevoerd en gekoppeld in het AX-programma. Tevens zijn alle vergunningen gecontroleerd op inhoud (eigenaarschap, aantallen, aantal m2 ed.). Hierbij zijn nagenoeg geen verschillen ontdekt.

Vergunningen zijn in GeoWeb weergegeven, en kunnen vanuit dit programma door geautoriseerde Havenschapmedewerkers benaderd worden.

Wat heeft het gekost

	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Programma Commerciële exploitatie			
Opbrengsten nat	8.099	9.231	8.788
Opbrengsten droog	9.296	9.209	8.879
Kosten droog	-152	-278	-214
Totaal	17.242	18.162	17.453

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Dit programma heeft in totaal € 920.000 minder opbrengsten en minder kosten gerealiseerd dan begroot.

- € 1.133.000 minder opbrengsten nat, met name door:

- Minder opbrengsten zeehavengeld en havengeld binnenvaart door minder overslag.
- Minder opbrengsten havengeldgaranties dan begroot. De lagere opbrengsten worden veroorzaakt doordat een aantal bedrijven minder garantie hoeven bij te betalen dan begroot.

Zie ook tabel opbrengsten nat.

+ € 87.000 meer opbrengsten droog, met name door:

- Meer opbrengsten erfpacht industrieterrein en opbrengsten verhuur industrieterrein doordat er in 2013 na het opstellen van de begroting 2014 m2 in erfpacht en huur zijn uitgegeven.
- Meer opbrengsten vergunningen dan begroot door inhaalslag
- Minder opbrengsten spoorlijngebruik dan begroot.
- Minder bijdrage riolering dan begroot.

Zie ook tabel opbrengsten droog.

+ € 126.000 minder kosten droog door:

- Minder advieskosten dan begroot.

Opbrengsten nat	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Zeehavengeld	2.946.409	3.824.974	3.516.206
Zeehavengeld garanties	88.634	156.540	80.748
Totaal zeehavengeld	3.035.043	3.981.514	3.596.954
Havengeld binnenvaart	1.256.341	1.428.969	1.366.728
Totaal havengeld binnenvaart	1.256.341	1.428.969	1.366.728
Totaal havengeld	4.291.384	5.410.482	4.963.682
Kadegeld	1.490.889	1.522.996	1.485.289
Vergunningrechten	241.013	236.640	236.061
Erfpacht opbrengsten kades en terrein	1.198.711	1.270.522	1.260.313
Verhuur opbrengsten kades en terrein	876.555	790.514	842.525
Overige opbrengsten	0	0	0
Totaal	8.098.552	9.231.154	8.787.870

Alle bedragen in euro's (€)

Opbrengsten droog	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Vergunningrechten	557.743	497.986	473.075
Huuropbrengst stoomleiding	58.074	58.140	47.500
Overige opbrengsten	5.089	1.500	7.314
Spoorlijngebruik	437.586	515.046	493.047
Bijdrage riolering	7.086	8.838	7.232
Rioolheffing	1.164.569	1.240.082	1.162.055
Opbrengst erfpacht industrieterrein	6.949.603	6.841.813	6.641.608
Opbrengst verhuur industrieterrein	96.638	45.285	47.520
Overige huuropbrengsten	19.266	0	0
Totaal	9.295.654	9.208.690	8.879.351

Alle bedragen in euro's (€)

V. Programma Veiligheid & Havenmeester

Veiligheid

Visie

Veiligheid is een primaire verantwoordelijkheid van de overheid. Het Havenschap biedt waar het kan facilitaire ondersteuning als het gaat om de veiligheid van het haven- en industrieterrein Moerdijk. Het doel binnen het thema veiligheid is het vergroten van de veiligheid naar een zo hoog mogelijk niveau. Veiligheid is een belangrijk thema in de toekomstige Havenstrategie en wordt daarom ook als speerpunt benoemd.

In het kader van veiligheid is een groot aantal thema's opgenomen in het Actieprogramma Moerdijk Veilig, dat samen met de overheden en de Veiligheidsregio in 2012 is opgesteld. Het gaat hierbij onder meer om projecten zoals het maken van een terreinbreed evacuatieplan, het vergroten van de zelfredzaamheid en verbeterde brandweezorg.

Bij veiligheid voor de mens is ook de gezondheid voor op het terrein aanwezige medewerkers en bezoekers een maatschappelijke verantwoordelijkheid voor het Havenschap.

Verder wordt ingezet op het continueren van een gemandateerde functie in het kader van de ISPS en de Havenbeveiligingswet.

Wat willen wij bereiken

Om te excelleren in veiligheid continueert, optimaliseert en vernieuwt het Havenschap waar nodig instrumenten. Dit doen we onder meer door het uitvoeren van een evacuatieplan en het realiseren van een Port Health Center. Dit wordt uitgevoerd naast de taken die de reguliere overheid voor haar rekening neemt.

We willen verder bereiken dat alle ISPS-plichtige bedrijven aan hun wettelijke verplichtingen voldoen en uitvoering geven aan zaken als hun oefenverplichtingen.

Reguliere taken binnen dit programma zijn:

- Opstellen en bewaken van plannen zoals evacuatieplan en Havenveiligheidsplan;
- Het handhaven van de Haven- en Terreinverordening;
- Zitting nemen in het bestuur van de Bedrijfsbrandweezorg Moerdijk;
- Overleggen met brandweer en KNRM.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Het deelnemen aan een groot aantal overleggen zoals:

- Binnenvaart Toezicht Regio (BTR) Rijnmond en Zeeland;
- Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond, Zeeland en West-Brabant;
- Landelijk Overleg Toezichthouders (LOTH);
- Landelijk Overleg Bevoegde Autoriteit (LOBA)
- Overheden Overleg Havenschap (OOHM);
- Havendriehoek (Burgemeesters, havenmeester en OM);
- Havenmeesters overleg;
- Overleg met de Rijkswaterstaat
- Overleg over Haven Afval Plannen.

Aan de reguliere overleggen is afwisselend met ambtenaren van de gemeente Moerdijk deelgenomen. De deelname aan het BTR overleg Zeeland is beëindigd en in plaats daarvan zijn de bijeenkomsten van het BTR Rijnmond bijgewoond.

Het Havenschap is en blijft door deelname op de hoogte en kan sturen op het gebied van handhavende en toezienende activiteiten.

2. Het opzetten van een Port Health Center (PHC) voor gevestigde bedrijven

Het Port Health Center (PHC) is opgezet. Omdat het PHC de eerste drie jaar onvoldoende kostendekkend zal zijn, heeft het Havenschap toegezegd om gedurende drie jaar bij te dragen in de onrendabele top voor respectievelijk maximaal € 90.000, € 60.000 en € 30.000.

Het aantal verrichtingen laat een stijgende lijn zien. De behandeling van ongevallen buiten kantoor tijd werd door de huisartsenpost in Klundert uitgevoerd. Deze post stopt per februari 2015. Voor het continueren van ongevallenhulpverlening buiten kantoor tijd is een afspraak gemaakt met de ambulancedienst.

3. Eind 2014 zijn alle BRZO-bedrijven door middel van directe alarmering aangesloten op de brandweerkazerne Moerdijk-haven

In 2014 zijn alle BRZO-bedrijven aangesloten op een directe alarmering van de Gemeenschappelijke Meldkamer in Tilburg. De aanrijtijden voor zowel BRZO-bedrijven als niet-BRZO-bedrijven zijn binnen de wettelijke normering gebleven. Daarom heeft directe aansluiting op de brandweerkazerne Moerdijk-haven binnen de Veiligheidsregio geen prioriteit gekregen.

Haven

Visie

Een veilige haven zijn voor bezoekende schepen en overige gebruikers waarbij de interne en externe informatievoorziening optimaal is.

Het op een zo hoog mogelijk niveau brengen van voorzieningen zoals van een zeehaven verwacht mag worden. Te denken valt aan mogelijke LNG-bunkervoorzieningen en voldoende wachtplaatsen voor de binnenvaart.

Voor bezoekende bemanningen van zeeschepen ondersteunen wij het zeemanshuis.

Wat willen wij bereiken

De haven van Moerdijk wil een veilige haven zijn voor alle gebruikers waarbij de interne en externe informatievoorziening op orde is en voldaan wordt aan de wet- en regelgeving.

Verder is het voor het Havenschap van belang dat het zeemanshuis haar vrijwillige taken kan continueren voor de bemanningen van bezoekende zeeschepen.

Reguliere taken op het gebied van de haven zijn:

- Het handhaven van de Haven- en Terrein Verordening;
- Actuele informatie volgen op het gebied van scheepvaart;
- Begeleiden van bijzondere schepen;
- Controleren van ligplaatsen;
- Adviseren bij aanleg nieuwe haveninfrastructuur;
- Diverse haven- en scheepvaartgerelateerde overleggen bijwonen in binnen- en buitenland.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Inzicht krijgen in de kwaliteit van bezoekende schepen. Hierbij wordt gecontroleerd op certificering, bemanningseisen en stuwagevoorschriften van de diverse (gevaarlijke) ladingen

IL&T heeft zeven inspecties aan boord van schepen uitgevoerd. Deze hebben geen aanleiding gegeven tot aanvullende inspecties.

2. Inzet plegen om te zorgen voor een verkeersbegeleidingssysteem

Hoewel een verkeersbegeleidingssysteem hoofdzakelijk buiten het beheersgebied van het Havenschap zou opereren is het voor de bereikbaarheid van belang. Uit een onderzoek door het scheepvaartkundig instituut het Marin, in opdracht van

RWS, is gebleken dat er op dit moment onvoldoende risico is voor de vaarwegbeheerder om een verkeersbegeleidingssysteem te installeren. Dit komt mede door het afnemende bezoek van schepen aan de zeehaven Moerdijk. Wel heeft de Veiligheidsregio Midden en West Brabant voorgesteld de voorfinanciering van een dergelijk systeem voor haar rekening te nemen. Eind 2014 was daar vanuit RWS nog geen reactie op.

3. Onderzoek naar uitbreiding van wachtvoorziening voor binnenvaartschepen

Uit het uitgevoerde onderzoek is gebleken dat de wachtvoorziening voldoende is, ook met de voorspelde groei. Wel dient de afmeervoorziening gerenoveerd te worden. Als extra voorziening voor de binnenvaart is bij de wachtvoorziening Wi-Fi aangebracht.

Beveiliging

Visie

De wijze waarop mensen met eigendommen van anderen omgaan verandert. Hierdoor veranderen ook de eisen die aan beveiliging gesteld worden. Door te investeren in intelligent en proactief cameratoezicht en samenwerking met overheden kan sneller en effectiever gereageerd én geanticipeerd worden op verdachte situaties. Met als doel daadwerkelijke calamiteiten te voorkomen.

Wat willen wij bereiken

Door een uitbreiding van het Closed Circuit Television (CCTV) toezicht en surveillance ontstaat een zo optimaal mogelijk beveiligd haven- en industrieterrein. Intensief samenwerken met handhavende overheden waarbij handhavingsacties worden afgestemd.

De reguliere taken op het gebied van beveiliging zijn:

- Aansturen beveiligers;
- Controleren rapportages en storingsmeldingen;
- Controle en opvolging beveiligingsincidenten;
- Rapportages verzorgen aan SBIM;
- Diverse beveiliging overleggen bijwonen.

In 2014 is, na een audit in opdracht van de SBIM, de controle op de beveiligers aangepast.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Het realiseren van een doelmatig en gebruiksvriendelijk HMCC-platform

In 2014 heeft een aanpassing in de opslag en het terugzoeken van camerabeelden plaatsgevonden. Beelden worden nu alleen opgeslagen indien er beweging wordt gedetecteerd en met de tijd gesynchroniseerd. Daarnaast is de speedgate d'Entree vervangen. De meest bedrijfzeker onderdelen zijn daarmee vervangen. In 2015 zal de visie op beveiligen worden vastgesteld. Deze visie dient als basis voor verdere ontwikkelingen op het gebied van veiligheid en beveiligen.

2. De kwaliteit van de Closed Circuit Television (CCTV) beelden en presentatie vergroten

De kwaliteit van de beelden is vergroot door een andere wijze van het opslaan van beelden en het presenteren van beelden buiten het opslagmedium.

3. Meer toezicht genereren op zogenaamde blind spots op het terrein waar op dit moment geen cameratoezicht is

In 2014 zijn geen camera's aangevuld en vervangen. Dit zal in 2015 na het vaststellen van de eerder genoemde visie plaatsvinden.

Wat heeft het gekost

	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Programma Veiligheid & Havenmeester			
Opbrengsten	596	496	599
Kosten	-1.479	-1.794	-1.404
Totaal	-883	-1.298	-805

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

In dit programma zijn totaal € 416.000 meer opbrengsten en minder kosten gerealiseerd dan begroot.

+ € 100.000 meer opbrengsten door:

- Extra incidentele bijdrage SBIM.

+ € 316.000 minder kosten, met name door:

- Minder afschrijvingskosten doordat vervanging van het HMCC platform en de camera's doorgeschoven is.
- Minder uitvoerings- en beheerkosten.
- Minder onderhoudskosten.

VI. Programma Bedrijfsvoering

Bestuur en Advies

Visie

Het besturen van het Havenschap en inwinnen van advies zodanig dat het Havenschap effectief en efficiënt zijn taken kan uitvoeren. Deze taken zijn erop gericht om met de kracht van het haven- en industrieterrein Moerdijk duurzaam toegevoegde waarde voor economie, mens en de aarde te (doen) generen.

Wat willen wij bereiken

Ervoor zorgen dat het bestuur bestaande uit achtereenvolgens de directie, het Dagelijks Bestuur en de Raad van Bestuur op basis van gedegen stukken geïnformeerd worden en/of besluiten kunnen nemen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Complete, goed onderbouwde en geformuleerde voorstellen voorleggen aan het bestuur

Het managementteam en de staf zijn in 2014 weer op volle sterkte gebracht. Daarnaast is een adviseur Public Affairs toegevoegd aan de staf. Met deze toevoeging wordt het strategische beleid geborgd in alle voorstellen. Gedurende het jaar hebben wij daarnaast externe ondersteuning gehad (training on the job) om onze voorstellen beter te leren formuleren en onderbouwen. Aan het einde van het jaar bleek uit een evaluatie dat we wederom een stevige stap in het kader van verdere professionalisering hebben gezet.

2. Een door de Raad van Bestuur vastgestelde business case als vervolg op de Havenstrategie Moerdijk 2030 per eind 2014

De stuurgroep Havenstrategie heeft besloten om na vaststelling van de Havenstrategie en de uitvoeringsagenda door de gemeenteraad en Provinciale Staten een projectleider te benoemen om de uitvoeringsstrategie verder vorm en inhoud te geven. Er is dus geen sprake meer van een 'business case'. Vanaf september is deze projectleider begonnen met haar werkzaamheden. De uitvoeringsstrategie is onder leiding van de stuurgroep in het vierde kwartaal echt opgestart en er is een aantal prioritaire dossiers benoemd. De projectleider is tevens belast met de uitvoering van het met het Rijk ondertekende werkprogramma zeehavens, inclusief de interne coördinatie.

Als een van de prioritaire projecten uit de Havenstrategie, de governancestructuur herijken, is een kaderstellende startnotie en een advies opgesteld, dat in 2015 ter besluitvorming wordt voorgelegd. Ook zijn de voorbereidingen gestart om in februari 2015 een Europese-subsidie aanvraag voor een betere spoorontsluiting in het kader van TEN-T te kunnen doen.

3. Mogelijk maken dat de ontwikkeling van het LPM per 1 januari 2015 kan starten

De tervisielegging van het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) heeft 19 zienswijzen opgeleverd. Deze zijn van een reactie voorzien en met eventuele aanpassingen in het PIP aangeboden aan Provinciale Staten ter definitieve besluitvorming. De uitvoering kan derhalve niet in 2015 starten.

Juridische zaken

Visie

Het Havenschap voldoet aan alle voor hem geldende wet- en regelgeving. In zijn externe relaties komt het Havenschap zijn verplichtingen na en verzilvert het zijn rechten.

Wat willen wij bereiken

Het juridisch kwaliteitsbeleid is gestoeld op de volgende uitgangspunten:

- De inzet van de juridische functie wordt van de achterkant naar de voorkant gehaald;
- De juridische functie wordt zoveel mogelijk in de primaire processen ingebed en standaard toegepast bij projecten.

Het juridisch kwaliteitsbeleid bestaat uit drie onderdelen:

- **Juridische advisering:** dit betreft generieke juridische kennis die wordt aangeboden ter ondersteuning van de primaire processen en specifieke (externe) juridische kennis voor bijzondere projecten;
- **Rechtsbescherming:** het gaat om de afwikkeling van claims en klachten en het verhalen van schades;
- **Juridische control:** dit betreft het onderdeel dat zich bezighoudt met het inzichtelijk maken en beheersen van juridische risico's.

Juridische advisering

We investeren in vroegtijdige advisering, zowel voor de primaire processen als projecten. Het juridisch besef van de medewerkers wordt vergroot door middel van interne cursussen, bijvoorbeeld op het gebied van aanbestedingsrecht.

Rechtsbescherming

Voor iedere juridische procedure wordt een kostenbaten-analyse gemaakt. Bepaalde rechtsfora worden bewust ontweken (e-court, RvA) en vervangen door de civiele rechtbank.

Juridische control

- Alle MT/DB/RvB voorstellen worden voor behandeling gecontroleerd op juridische aspecten;
- Nieuwe wetgeving wordt ingevoerd in (de processen van) de organisatie;
- Met behulp van de nieuwe ICT-omgeving wordt gestreefd naar optimale contractbeheersing.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

Reguliere werkzaamheden:

Voorzitten Contract Comité

In het jaar 2014 is het Contract Comité bij 93 inkoop van goederen, diensten of werken betrokken geweest. In minder dan 10% van de gevallen heeft het Contract Comité de onderbouwing van de gevolgde inkoopprocedure aangevuld c.q. versterkt. Over de gehele linie wordt geconstateerd dat een sterke verbetering van het inkoopproces en de onderbouwing van de gevolgde inkoopprocedure heeft plaatsgevonden.

Bijhouden Contractregister

Dit jaar zijn stappen gezet in het creëren van meer overzicht in ons bestaande contractregister. Bij deze fase van het project wordt langer stilgestaan dan was voorzien. Dit heeft enerzijds effect op de voorgenomen einddatum van het project, maar draagt anderzijds sterk bij aan de duurzaamheid van het beoogde eindresultaat: een uniform contractregister van waaruit effectief contractmanagement kan worden gevoerd. Inmiddels is het belangrijkste deel van onze contracten uitgebreid in kaart gebracht, te weten erfpacht, huur én onze inkoopovereenkomsten met een waarde groter dan € 25.000,-. In samenwerking met het programmaonderdeel Informatisering & Automatisering worden de nodige voorbereidingen getroffen om de in kaart gebrachte overeenkomsten te borgen in ons nieuwe IT-systeem. Deze borging duurt langer dan vooraf was voorzien. De afronding van het project zal naar verwachting medio 2015 plaatsvinden.

Opstellen inkoopscan ten behoeve van accountantscontrole

Deze jaarlijkse scan is opgesteld in het eerste kwartaal van 2014 en meegenomen in de accountantscontrole en de uiteindelijke goedkeurende verklaring over 2013. Overigens is deze scan ook in het eerste kwartaal van 2015 opgesteld over 2014. Hieruit zijn geen bijzonderheden gebleken.

Analyse verzekeringsportefeuille

In het tweede kwartaal van 2014 heeft hierover afstemming met de Rabobank plaatsgevonden. De advies- en bemiddelingsrelatie met de Rabobank is in verband met landelijk Rabobankbeleid gewijzigd van een lokale Rabobank naar Rabobank Nederland Corporate. Inhoudelijk had dit geen gevolgen. Daarnaast is in samenwerking met de Rabobank de verzekeringsportefeuille geanalyseerd op basis van een risico-inventarisatie. Dit heeft niet geleid tot wezenlijke aanpassing van de portefeuille.

Kwartaalrapportage stand verhalen van schades en juridische procedures

In het jaar 2014 is het overgrote deel van de nog openstaande schadegevallen gesloten. In circa 90% van de gevallen kon succesvol kostenverhaal of een succesvolle afwijzing van claims plaatsvinden. Wat betreft juridische procedures is een geding omtrent de Europese Aanbesteding van het parkmanagement in twee instanties succesvol afgerond. Voorts is het dossier Kostenverhaal ChemiePack afgesloten met een schikkingsovereenkomst. Het Directoraat-Generaal van de Europese Commissie in Brussel heeft in 2014 besloten om bij gebrek aan nader bewijs het staatssteunklachtdossier tegen het Havenschap te sluiten. Tot slot heeft het Havenschap in 2014 zijn Good Delivery Point-status bij de London Metal Exchange uitgebreid met RMC en Kobalt waardoor de haven van Moerdijk zowel voor 'non-ferro metals' als voor 'minor metals' is geregistreerd.

1. Voorbereidingen treffen voor een Europese aanbesteding van het beveiligingscontract

Een volledige Europese aanbestedingsprocedure bleek niet nodig vanwege de bijzondere positie die beveiligingsdiensten innemen onder de Europese Aanbestedingsrichtlijnen. Daarom is besloten om het bestaande beveiligingscontract met de zittende opdrachtnemer te verlengen tot november 2016. Begin 2016 zal de nieuwe aanbestedingsprocedure worden doorlopen.

2. Algemene voorwaarden opstellen voor gronduitgifte in het LPM

In het eerste kwartaal van 2014 zijn de bestaande Algemene Voorwaarden voor uitgifte van grond van het Havenschap, die stamden uit 2007, herzien. Omdat de realisatie van het LPM nog niet volledig is uitgekristalliseerd, is er voor gekozen om bij de herziening van de Algemene Voorwaarden de voorwaarden voor gronduitgifte in het LPM nog niet mee te nemen. De individuele contractering met vestigers en/of samenwerkingspartners wordt voorbereid in 2015. Zodoende zorgt het Havenschap ervoor dat er geen voorwaarden van toepassing zijn en/of afspraken gemaakt worden die tijdens of voor realisatie van het LPM niet haalbaar blijken te zijn.

3. Overige activiteiten

Inkoop- en Aanbestedingsbeleid 2014

In het derde kwartaal is het inkoop- en aanbestedingsbeleid 2014 met bijbehorende inkoopvoorwaarden voor leveringen en diensten definitief door de Raad van Bestuur vastgesteld. Dit betekent dat wij met het beleid beter aansluiten op bestaande wet- en regelgeving en met de inkoopvoorwaarden betere contractering en transparantie bewerkstelligen. Het beleid en de inkoopvoorwaarden zijn terug te vinden op de website van het Havenschap. Het Havenschap heeft in samenwerking met de afdeling Inkoop van de provincie Noord-Brabant een informatiebijeenkomst georganiseerd om de medewerkers (met name budgethouders) van het Havenschap nog vertrouwder te laten raken met het herijkte beleid en de nieuwe voorwaarden.

Financiën

Visie

Een gezonde financiële bedrijfsvoering waarbij risico's acceptabel en inzichtelijk zijn.

Wat willen wij bereiken

Een effectieve en efficiënte planning- en controlcyclus. Blijven voldoen aan alle van toepassing zijnde financiële wet- en regelgeving, ook de fiscale.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Planning- en controlcyclus

Het jaarverslag en de jaarrekening 2013 en de begroting 2015 zijn na vaststelling door de Raad van Bestuur voor 15 juli 2014 naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gestuurd. De maandrapportages maart tot en met november zijn na afloop van iedere maand op de website geplaatst. De kwartaalrapportages over het eerste, tweede en derde kwartaal zijn na afloop van ieder kwartaal op de website geplaatst, nadat de Raad van Bestuur daarvan kennis heeft kunnen nemen. Omdat alle programma's op jaarbasis kostentechnisch binnen de begroting gebleven zijn, was het niet nodig om een voorstel te doen waarmee programmaoverschrijdingen over 2014 alsnog geautoriseerd worden door de Raad van Bestuur. De kaderbrief begroting 2016 en nota reserves en voorzieningen 2016 zijn vastgesteld door de Raad van Bestuur.

2. Blijven voldoen aan van toepassing zijnde financiële wet- en regelgeving, ook de fiscale

Onze accountant heeft vastgesteld dat de financiële transacties van het Havenschap in 2013 rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Bij het aantonen dat financiële transacties rechtmatig tot stand komen wordt zoveel mogelijk gesteund op de autorisatierechten van gebruikers, de aanwezige invoercontroles en controleoverzichten in Microsoft AX en SharePoint. Gebleken is dat hierin nog verbeteringen mogelijk zijn. Deze zullen in de eerste helft van 2015 opgepakt worden.

Het Havenschap doet sinds de invoering eind vorig jaar mee aan het verplichte schatkistbankieren. Door het aanpassen van de methode van afromen blijft het Havenschap vanaf het vierde kwartaal binnen de gestelde grenzen.

Samen met de andere Nederlandse zeehavens is bereikt dat in het concept wetsvoorstel ter uitvoering van de dienstige maatregel van de Europese commissie over de vpb-plicht is opgenomen dat Nederlandse zeehavens hiervan uitgesloten worden.

Communicatie

Visie

Het Havenschap wil de kansen voor het haven- en industrieterrein Moerdijk benutten in al zijn facetten. Hiervoor is het wel noodzakelijk dat overheden, bedrijfsleven, de markt en de omgeving weten wat er zich allemaal afspeelt op haven- en industrieterrein Moerdijk. Onbekend maakt immers onbemind. Daarom wordt er binnen communicatie ingezet op het adequaat presenteren van het terrein aan overheden, omgeving en ondernemingen (gevestigde bedrijven en potentiële vestigers).

Wat willen wij bereiken

In het algemeen gericht inzetten van gevestigde communicatiemiddelen om ervoor te zorgen dat het haven- en industrieterrein Moerdijk bekend staat als een veilig, duurzaam en bereikbaar terrein bij overheden, omgeving en ondernemingen. Dit wordt ingevuld door onder meer het inzetten van advertenties, advertorials, de website en de inzet van een Havenschapstand op beurzen. Daarnaast wordt er in 2014 ingezet op het opfrissen van de verouderde huisstijl.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Voor eind 2014 wordt de huisstijl van het Havenschap aangepakt met het opfrissen van het logo en de huisstijl

De opfrissing van de huisstijl is uitgewerkt in de website en vormgeving voor begraafing, jaarverslag en een aantal advertenties. De website is grondig getest en in het vierde kwartaal live gegaan. Andere uitingen worden op een logisch moment vervangen (bij vervanging of bij uitgave van een nieuwe editie). Daarbij geldt dat uitingen waarvan het Havenschap als organisatie afzender is het bestaande logo bevatten. Uitingen die gaan over het gebied haven- en industrieterrein Moerdijk krijgen het nieuwe Port of Moerdijk-logo.

2. In 2014 worden ten minste twee beurzen met een Port of Moerdijk-stand bezocht

Het bezoeken van een beurs heeft tot doel het haven- en industrieterrein Moerdijk onder de aandacht te brengen van potentieel geïnteresseerde partijen. Hiervoor is het essentieel dat er een goede aanpak voor beurzen wordt opgesteld. Om dit te bereiken is het allereerst van belang om samen met de afdeling Commercie te achterhalen welke beurzen bezocht worden door voor ons interessante partijen. In het derde kwartaal is een inventarisatie gemaakt van mogelijk interessante beurzen. In 2014 heeft het Havenschap de logistiekbeurs in Shanghai bezocht. Naar aanleiding van de ervaringen en het karakter van deze beurs is besloten om hier in de toekomst niet meer aan deel te nemen.

De eerstvolgende beurs waar Port of Moerdijk vertegenwoordigd zal zijn is de Transport & Logistiekbeurs in München. Deze beurs wordt door Commercie en Communicatie gebruikt als pilot. Op basis van de bevindingen tijdens deze beurs wordt een Beursplan opgesteld.

3. In 2014 wordt door middel van gevestigde communicatiemiddelen het LPM onder de aandacht gebracht bij potentiële vestigingskandidaten voor dit terrein

Het Logistiek Park Moerdijk is nog in procedure. Communicatie naar potentiële vestigingskandidaten kan nog niet plaatsvinden. Met Commercie is een brainstormsessie gehouden als opmaat naar een marketingplan. Deze sessie krijgt vervolg in 2015.

Personeel en Organisatie

Visie

In 2012 is er een verdere stap gezet in de doorontwikkeling van het Havenschap als regieorganisatie. Om regie mogelijk te maken is een servicegerichte organisatie nodig. Helderheid in taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn van belang om de professionaliteit en taakvolwassenheid van medewerkers te vergroten. Ook de gesprekscyclus draagt ertoe bij om de ontwikkeling van medewerkers te bevorderen. Hiervoor dienen de competenties goed in beeld te zijn en de ontwikkelbaarheid daarvan. Ook dient onze organisatiecultuur hier naadloos op aan te sluiten.

Wat willen wij bereiken

Onze medewerkers zijn klant- en omgevingsgericht, werken goed samen, praten met elkaar om een professionele, interne serviceorganisatie te zijn.

In 2013 is er een HR-module toegevoegd aan ons automatiseringssysteem waarmee we professioneler kunnen werken en meer managementrapportages ter beschikking hebben. Er is op basis van gebruikerservaringen een vernieuwde versie van de gesprekscyclus ingevoerd. Tevens worden alle voorbereidingen getroffen om in 2015 de werkkostenregeling door te voeren.

De randvoorwaarden om professioneler en zakelijker met elkaar om te gaan zijn daarmee verbeterd. In 2014 dienen deze randvoorwaarden te worden bijgehouden en verder te worden ontwikkeld.

Eén van de verbeterlagen die in 2014 gemaakt wordt, is het actualiseren van alle functieprofielen, waarna deze functies opnieuw moeten worden gewaardeerd. Op deze manier krijgen we een nog duidelijker beeld van wat we in onze regieorganisatie van elkaar verwachten en welke competenties daarvoor benodigd zijn en ontwikkeld moeten worden.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Een heldere, duidelijke en gebruiksvriendelijke uitvoering van de gesprekscyclus.

Wat helpt bij het verzakelijken en professionaliseren van onze organisatie is het continu evalueren en indien nodig aanpassen van onze gesprekscyclus. In de gesprekken is naast resultaatgerichtheid steeds meer aandacht voor persoonlijke groei en ontwikkeling. Competenties worden uitgesproken en medewerkers krijgen meer gevoel bij de manier waarop dingen aangepakt worden. Ook wordt hiermee het verlangen om zichzelf te ontwikkelen aangewakkerd. Tijdens personeelsbijeenkomsten vertellen medewerkers over de persoonlijke groei die is door-

gemaakt. Daardoor ontstaat enthousiasme bij de andere medewerkers. De intrinsieke motivatie is van groot belang bij het volgen van training en opleiding om het geleerde daadwerkelijk in de praktijk te brengen. We zien een gestage groei in het aantal aanvragen voor met name ervarings- en gedragsgerichte trainingen.

2. Normaliseren van de secundaire arbeidsvoorwaarden conform de werkkostenregeling

Ook het Havenschap Moerdijk stapt, zoals verplicht gesteld, per 1 januari 2015 over op de werkkostenregeling. Per 1 januari 2015 vervangt de werkkostenregeling de bestaande regel voor vrije vergoedingen en verstrekkingen. Volgens de WKR kan de werkgever maximaal 1,2% (2015) van zijn totale fiscale loonsom besteden aan onbelaste vergoedingen aan zijn werknemers. Over het bedrag boven deze zogeheten vrije ruimte betaalt de werkgever loonbelasting in de vorm van een eindheffing van 80%. Bepaalde zaken kunnen onbelast worden vergoed door gebruik te maken van de zogenaamde gerichte vrijstellingen.

Binnen het Havenschap zijn de arbeidsvoorwaarden hierop aangepast. Dit hele traject is uitgebreid besproken en overlegd met de personeelsvertegenwoordiging. Zij hebben een belangrijke rol gehad bij de totstandkoming van de keuzes.

3. Professionele en actuele functieomschrijvingen en bijbehorende waarden volgens de gestandaardiseerde applicatie HR21

De gemeente Moerdijk heeft ervoor gekozen dit traject voorlopig niet te starten. Het Havenschap heeft besloten dit traject zelfstandig in gang te zetten. Zodoende is er tijdens de verkenningsfase van de governance straks een solide basis van de benodigde formatie en kwaliteiten van onze medewerkers. Daarnaast draagt een duidelijke functiebeschrijving bij aan de kwaliteit van onze gesprekscyclus. Er zijn diverse partijen benaderd voor het beschrijven en waarderen van onze functies. Er is gekozen om een samenwerking aan te gaan met Organisatieadviesbureau Buitenhek om dit traject te gaan invullen. In de eerste helft van 2015 zal dit traject worden gevolgd en afgerond.

Informatisering en Automatisering

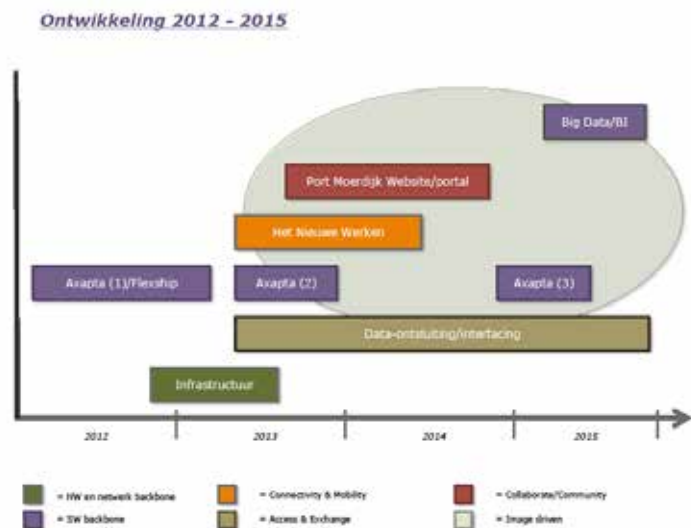
Visie

Het Havenschap ziet automatisering niet alleen als een hulpmiddel, maar ook als een strategisch wapen om haar positie te versterken.

De ICT-voorzieningen zijn van hoogstaand niveau. Het Havenschap fungeert als (keten) regisseur en met gebruikmaking van de ICT-voorzieningen faciliteert, bedient en ontzorgt het zijn belanghebbenden op proactieve wijze.

Automatisering is verder een belangrijk hulpmiddel in de verdere professionalisering van de regierol van het Havenschap. Het helpt om de strategische en operationele doelstellingen te behalen. Automatisering vervult ook een belangrijke rol in het versterken van de sturing voor de ontwikkel- en beheertaken van het Havenschap en voor de interne sturing.

Wat willen wij bereiken

Een bijdrage leveren aan de externe en interne dienstverlening. Door pro-activiteit, procesborging en real-time beschikbaarheid van data. Begin 2012 is hiertoe het Visiedocument & Roadmap Professionalisering IT-omgeving opgesteld. Bovenstaand (geupdate) plaatje uit de Roadmap geeft een doorkijk naar de ontwikkeling voor 2012– 2015.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Voldoen aan het ten doel gestelde service level niveau

Om ervoor te zorgen dat er voldaan wordt aan het ten doel gestelde service level niveau zijn afspraken gemaakt met de leverancier die het onderhoud en de service op de hard- en software verzorgt. Deze afspraken worden bewaakt aan de hand van maandrapportages. Uit deze rapportages blijkt dat onze hard- en software conform prestatie-indicatoren goed gefunctioneerd heeft gedurende 2014.

2. Verdere inbedding en stabilisering van AX/Flexship

Om het systeem verder te stabiliseren is gemigreerd naar de nieuwe versie van AX (R2). Hierdoor werd het tevens mogelijk om AX-documenten in het binnen SharePoint gerealiseerde documentmanagementsysteem te raadplegen en andersom. Om de zelfredzaamheid van de organisatie te vergroten zijn door I-4YOU voor (bijna) alle processen binnen AX werkinstructies opgesteld. Dat geldt ook voor de reeds opgeleverde functionaliteit in SharePoint. Voor GIS zijn ook werkinstructies opgesteld.

3. Verdere inbedding van Het Nieuwe Werken binnen het Havenschap

In het kader van het verder invoeren van het Nieuwe Werken hebben de medewerkers, die dit in hun voortgangsgesprek hebben aangegeven eind 2014/begin 2015, de mogelijkheid gehad om een cursus Outlook, Excel, Word en/of PowerPoint in de versie van Office 2013 volgen. Het doel hiervan is dat de organisatie de mogelijkheden die Office 2013 biedt beter kan en gaat benutten.

Enkele medewerkers kunnen volledig plaats- en tijdonafhankelijk werken. Een belangrijk aspect daarbij is de mate van de gewenste beveiliging. De verdere invulling van dit laatste volgt in de eerste helft van 2015.

4. Compleet digitaal archief vanaf 1 januari 2015

Op basis van de door het Dagelijks Bestuur vastgestelde startnotitie is gewerkt aan een compleet digitaal archief per 1 januari 2015.

Begin juli heeft de migratie naar de nieuwe versie van AX (R2) plaatsgevonden, waardoor het mogelijk is geworden om AX-documenten in het documentmanagementsysteem binnen SharePoint te raadplegen en andersom.

Het is niet gelukt om het documentmanagementsysteem binnen SharePoint volledig operationeel te hebben voor 1 januari 2015. Op basis van de bevindingen van een pilot zal de verdere inrichting vorm gegeven worden. Het streven is nu om per

1 januari 2016 een compleet digitaal archief gerealiseerd te hebben.

De provincie heeft de door de Raad van Bestuur vastgestelde Archiefverordening en het door het Dagelijks Bestuur vastgestelde Besluit Informatiebeheer gepubliceerd. Ook is het archief van 1968 tot en met 1988 eind 2014 overgebracht naar de provinciale archiefbewaarpplaats. Hiervoor zijn de documenten eerst gereed gemaakt voor de verhuizing. Door de publicatie en het overbrengen voldoet het Havenschap aan de eisen van de Archiefwet.

Gebleken is dat een compleet digitaal archief wordt toegestaan, maar dat hieraan wel verplichtingen gesteld worden. In het Informatiemanagementplan wordt onder meer vastgelegd hoe het Havenschap invulling geeft aan deze verplichtingen. Dit plan zal in 2015 afgerond worden.

5. Inzicht hebben in de mogelijkheden en onmogelijkheden van verdere data-ontsluiting en interfacing. Verdere dataontsluiting en interfacing levert efficiëntere dataverwerking en/of meer informatie op

Het onderzoeken van de behoefte en (on)mogelijkheden aan verdere data-ontsluiting/interfacing is komen te vervallen ten gunste van de verdere inbedding en stabilisering van AX/Flexship.

Facilitaire Zaken

Visie

In het facilitaire onderdeel zijn het gebouw en de voorzieningen ondergebracht die nodig zijn om onze taken zo optimaal mogelijk te kunnen uitvoeren.

Het beheer van het gebouw is mogelijk ondergebracht in het beheercontract dat het Havenschap in het kader van het beheer van de openbare ruimte in 2013 heeft aanbesteed. Verduurzaming van het gebouw maakt onderdeel uit van de duurzaamheidsopgave van het Havenschap.

De facilitaire voorzieningen dienen op peil te blijven en waar nodig Het Nieuwe Werken te ondersteunen. De netwerkfunctie van het Havenschap wordt steeds belangrijker. Het Havenschap fungeert als katalysator van de ontwikkeling van het terrein. Hierdoor wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van de facilitaire voorzieningen van het Havenschap.

Wat willen wij bereiken

- Een BREEAM certificering voor het gebouw;
- Een stabiele beheersituatie.

Wat hebben wij daarvoor gedaan

1. Binnen de methode BREEAM het certificaat PASS behalen

Er is een BREEAM in-Use quickscan uitgevoerd. De tussentijdse scores op de drie hoofdonderdelen Asset, Beheer en Gebruik zijn respectievelijk GOOD, PASS en geen score. Op basis hiervan zijn reeds enkele quick wins uitgevoerd (plaatsen LED-verlichting, aanleggen zonnepanelen en plaatsen oplaadpalen). Om de overall score naar het certificaat PASS te brengen is ook het onderdeel gebruik beschreven. Hiervoor, maar ook voor nadere beleidsmatige invulling van Asset en Beheer, is in 2014 een facilitair beheerplan opgesteld en geaccordeerd. Dit zal in 2015 verder worden ingevoerd. Hierbij zal ook de certificering BREEAM betrokken worden.

2. Het realiseren van een stabiele beheersituatie

Na bestudering van de verschillende opties en offertes lijkt de opbrengst van een pakket voor het beheer niet in verhouding te staan tot de kosten. Daarom is besloten om dit niet op te pakken, maar onderdeel te maken van de genoemde uitwerking in een beheerplan zoals onder 1. benoemd. Wel zal de uitwerking van een beheerplan leiden tot herziening van begrotingsposten. Gestreefd wordt dit gereed te hebben in februari 2015, zodat de effecten meegenomen kunnen worden in de begroting 2016.

Wat heeft het gekost

Programma Bedrijfsvoering	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Opbrengsten Bestuur en Advies	0	0	102
Opbrengsten Juridische zaken	5	0	0
Algemene baten	110	0	90
Rente baten	2.441	2.385	2.436
Opbrengsten Communicatie	49	57	59
Opbrengsten Personeel en Organisatie	0	0	0
Opbrengsten Automatisering	0	0	0
Opbrengsten Facilitair	0	0	0
-	0	0	0
Kosten Bestuur en Advies	-293	-394	-745
Kosten Juridische zaken	-120	-169	-101
Kosten Financiën	-100	-66	-114
Algemene lasten	712	0	-581
Rente lasten	-5.795	-5.972	-5.428
Kosten Communicatie	-235	-281	-231
Kosten Personeel en Organisatie	-2.204	-2.136	-2.120
Kosten Automatisering	-712	-345	-335
Kosten Facilitair	-416	-467	-363
Totaal Programma Bedrijfsvoering	-6.559	-7.389	-7.331

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Dit programma heeft in totaal € 830.000 met name minder uitgegeven dan begroot.

- + € 5.000** **meer opbrengsten juridische zaken door:**
 - Incidentele opbrengsten die niet begroot waren.
- + € 110.000** **meer algemene baten door:**
 - Boekwinst in huur uitgegeven overstrook.

Zie ook tabel algemene baten en rentebaten.
- + € 56.000** **meer rente baten met name door:**
 - Meer rente geactiveerd op grondexploitaties doordat er geen uitgifte heeft plaatsgevonden.

Zie ook tabel algemene baten en rentebaten.
- € 8.000** **minder opbrengsten communicatie door:**
 - Minder opbrengstent reclame- en bannermasten dan begroot.

- + € 100.000** **minder kosten bestuur en advies, met name door:**
 - Minder advieskosten mbt LPM en overige adviseringen dan begroot.
- + € 49.000** **minder kosten juridische zaken, met name door:**
 - Minder juridische advieskosten door afronding van een dossier.
 - Minder verzekeringskosten dan begroot.
- € 34.000** **meer kosten financiën, met name door:**
 - Meer accountants- en financieringsadvieskosten voor zowel jaarrekening controle als uitwerkingen voor governance notitie.
- + € 712.000** **minder algemene lasten, met name door:**
 - Vrijval voorziening dubieuze debiteuren doordat een grote debiteur uiteindelijk betaald heeft.

Zie ook tabel algemene lasten en rentelasten.
- + € 177.000** **minder rente lasten, met name doordat:**
 - De financieringsbehoefte lager uitgevallen is dan begroot.

Zie ook tabel algemene lasten en rentelasten.
- + € 46.000** **minder kosten communicatie, met name door:**
 - Minder kosten social media, beurs- en bijeenkomsten en relatiegeschenken.
- € 68.000** **meer kosten personeel en organisatie, met name door:**
 - Meer uitzendkracht kosten.
 - Minder vaste krachten.
 - Minder opleidingskosten.
- € 368.000** **meer kosten automatisering, met name door:**
 - Meer ICT ondersteuning voor met name Sharepoint en AX dan begroot.
- + € 51.000** **minder kosten Facilitair, met name door:**
 - Minder afschrijvingskosten en minder kosten kantoorbenodigdheden dan begroot.

Algemene baten en rentebaten	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Rente opbrengst R/C banken	22	0	18
Rente geactiveerd op grondexploitatie	2.436.084	2.385.120	2.436.084
Rente opbrengst overige	4.690	0	0
Algemene baten	110.078	0	89.835
Totaal	2.550.874	2.385.120	2.525.938

Alle bedragen in euro's (€)

Algemene lasten en rentelasten	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Rentekosten vaste geldleningen	321.893	370.212	337.937
Rentekosten kasgeldleningen en rentederivaten	5.472.831	5.602.125	5.089.637
Algemene lasten	-711.888		581.145
Totaal	5.082.836	5.972.337	6.008.720

Alle bedragen in Euro's (€)

VII. Verplichte paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen en tarieven

Lokale heffingen

In 2005 is door het Havenschap een rioolheffing ingevoerd ter dekking van de kosten voor onderhoud en vervanging van het ca. 50 kilometer lange rioolstelsel op het haven- en industrieterrein Moerdijk. Het uitgangspunt is een kostendekkende heffing. Dit is de enige lokale heffing die het Havenschap kent. De verordening op de heffing en invordering van rioolrechten 2014 is vastgesteld in de Raad van Bestuur vergadering van 19 december 2013. Zowel de provincie Noord-Brabant als de gemeente Moerdijk hebben deze vervolgens gepubliceerd.

De rioolheffing is gebaseerd op het aantal m³ afvalwater dat direct of indirect wordt afgevoerd op het rioolstelsel van het Havenschap. Hierbij wordt het aantal m³ afvalwater gesteld op het aantal m³ water dat naar het eigendom is toegevoerd. De gegevens zoals die bekend zijn bij Brabant Water gelden daarvoor als uitgangspunt. Er wordt uitgegaan van de gegevens van het belastingjaar dat aan de verbruiksperiode voorafgaat. Gebruikers die kunnen aantonen dat er ten minste 3.000 m³ of ten minste 20% minder wordt geloosd dan toegevoerd kunnen een aangiftebiljet invullen. Alle gebruikers die meer dan 1.000 m³ lozen worden op basis van een door hen ingevuld aangiftebiljet aangeslagen.

De heffing en invordering van de rioolheffing wordt namens het Havenschap door de Belasting Samenwerking West-Brabant uitgevoerd. De kostenbatenanalyse op basis waarvan de tarieven voor 2014 zijn vastgesteld, ging uit van € 1.168.839 aan baten en € 1.164.569 aan kosten. De daadwerkelijke baten over 2014 bedroegen € 1.198.935. Dit betekent dat er meer baten dan kosten gemaakt zijn over 2014. Daarom is er een toevoeging gedaan aan de dit jaar ingestelde voorziening egalitatie rioolheffing voor € 34.366.

Tarieven

Het Havenschap kent de volgende tarieven:

- zeehavengelden;
- binnenhavengelden;
- kadegelden;
- overige tarieven.

In de Raad van Bestuur vergadering van 19 december 2013 is de Verordening op de heffing en invordering Haven- en Kadegelden 2014 vastgesteld. Deze is vervolgens gepubliceerd door zowel de provincie Noord-Brabant als de gemeente Moerdijk.

In de Dagelijks Bestuur vergadering van 6 november 2013 is het Tarievenreglement 2014 vastgesteld. Vervolgens zijn zowel de tarieven als het tarievenreglement en de tarieven-tabel gedrukt en verspreid onder de bedrijven en op de website geplaatst.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risico's

Vermogensprognose

Planperiode 2014 t/m 2019	Begroting 2014 update realisatie 2013		Begroting 2015 update realisatie 2014	
	subtot.	totaal	subtot.	totaal
Reserves				
Algemene Reserve	63.544		68.179	
Toevoeging deel resultaat 2012	4.998			
Uit exploitatieresultaat 2013			4.054	
Onttrekkingen 2014 t/m 2018	-1.237			
Onttrekkingen 2013	-362			
Onttrekkingen 2014			-362	
Onttrekkingen 2015 t/m 2019			-1.237	
		66.943		70.634
Vitaliteitsregeling	0		0	
Uit exploitatieresultaat 2013	47		41	
Dotaties 2014				
Dotaties t/m 2018				
Dotaties 2015 t/m 2019			251	
Onttrekkingen 2014 t/m 2018				
Onttrekkingen 2013				
Onttrekkingen 2014			0	
Onttrekkingen 2015 t/m 2019			-240	
		47		52
Reserve Baggeren	3.203			
Dotaties 2014	250		0	
Dotaties t/m 2018	0			
Dotaties 2015 t/m 2019			0	
Onttrekkingen 2013	-39			
Onttrekkingen t/m 2018	-3.000			
Onttrekking 2014			0	
Onttrekkingen 2014 t/m 2018			0	
		414		0
Reserve Ontwikkelingen	7.720		8.292	
Dotaties 2013	600			
Dotaties t/m 2018	600			
Dotaties 2014			600	
Dotaties 2015 t/m 2019			2.900	
Onttrekkingen 2013	-28			

54

Planperiode 2014 t/m 2019	Begroting 2014 update realisatie 2013		Begroting 2015 update realisatie 2014	
	subtot.	totaal	subtot.	totaal
Onttrekkingen 2014 t/m 2018	-8.892			
Onttrekking 2014			-68	
Onttrekkingen 2015 t/m 2019			-1.699	
		0		10.025
Resultaten grondexploitaties				
Resultaat 2013	72			
Resultaten 2014 t/m 2018	6.739			
Resultaat 2014			0	
Resultaten 2015 t/m 2019			8.623	
		6.811		8.623
Exploitatieres. excl. grondexpl. na bestemming:				
Resultaten 2013	4.095			
Resultaten 2014 t/m 2018	27.936			
Resultaat 2014			4.870	
Resultaten 2015 t/m 2019			25.155	
		32.031		30.025
Vermogensprognose		106.247		119.359
Af: min. noodzakelijk weerstandsvermogen:		-66.788		-67.720
Nog vrij beschikbaar in planperiode		39.459		51.640

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

In het voorgaande overzicht is een doorkijk opgenomen (over de periode 2014 t/m 2019) van de vrij besteedbare middelen van het Havenschap. De cijfers 'begroting 2015 update realisatie 2014' zijn tegenover de cijfers 'begroting 2014 update realisatie 2013' (uit de jaarrekening 2013) gezet. Hieruit blijkt dat het vrij beschikbare saldo is toegenomen met ca. € 12 miljoen naar ca. € 51 miljoen.

De toename van het vrij beschikbare saldo met ca. € 12 miljoen (ten opzichte van de jaarrekening 2013) wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat:

- De algemene reserve met ca. € 3 miljoen is toegenomen door toevoeging van het resultaat 2013.

55

- De reserve ontwikkeling met ca. € 10 miljoen is toegenomen door meer ont-trekkingen na periode 2019, o.a. de waarborgregeling.
- De (verwachte) resultaten grondexploitaties zijn toegenomen met ca. € 2 miljoen.
- De (verwachte) exploitatieresultaten na bestemming zijn met ca. € 2 miljoen afgenomen.
- Het minimaal noodzakelijk weerstandsvermogen is met ca. € 1 miljoen toegenomen. Hierbij wordt het minimaal noodzakelijk weerstandsvermogen gedefinieerd als 30% van het totaal vermogen.

Risico's

Bij het kennismaken van de jaarcijfers is het van belang rekening te houden met de volgende risico's:

Debiteurenrisico en het daarmee samenhangende risico op afwaardering van vastgoed

Als gevolg van het slechte economische klimaat loopt het Havenschap het risico dat huurders/erfpachters van gronden, kades en/of terreininrichtingen niet tijdig dan wel niet (geheel) meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Hoewel door de organisatie alert op deze risico's wordt gereageerd, is het Havenschap van mening dat het debiteurenrisico en daarmee het mogelijk moeten verantwoorden van een duurzame waardevermindering van het in erfpacht uitgegeven vastgoed is toegenomen. Vooral nog wordt het risico op afwaardering van vastgoed naar lagere directe opbrengstwaarde dan boekwaarde, geschat op een bedrag tussen nihil en maximaal € 3,4 miljoen.

Toegenomen risicoprofiel

Wegens het achterblijven van gronduitgiftes en het gaan ontwikkelen van het Logistiek Park waarmee grote inversteringen zijn gemoeid neemt het risicoprofiel van het Havenschap toe.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Het Havenschap beheert verschillende kapitaalgoederen. Hieronder wordt per kapitaalgoed verslag gedaan:

Onderhoud kades en overige natte infrastructuur

Alle natte infrastructuur in eigendom van het Havenschap, inclusief de in 2010 opgeleverde kades, maken onderdeel uit van het natte beheerplan uit 2011. In 2008 is voor het eerst gedoteerd aan de voorziening infra nat. De jaarlijkse inspectie van de kades en aan water gelegen percelen heeft plaatsgevonden. Klein onderhoud is uitgevoerd. De kraanbaan bij een kade vertoont gebreken. De directievoerder is hiervoor aansprakelijk gesteld. Het Havenschap is hiervoor door de raad van arbitrage bouw in het gelijk gesteld.

Onderhoud Groen

In het kader van afronding van het beheercontract tussen AAFM en Havenschap heeft AAFM een audit uitgevoerd en daar bleek uit dat er achterstallig onderhoud was voor het areaal groen. Deze is voor overdracht van de beheerwerkzaamheden door AAFM hersteld en daarmee zonder achterstand aan de nieuwe opdrachtnemer zijnde Fa De Jong & Zn uit Beesd overgedragen.

Onderhoud Wegen

Alle wegen en fietspaden zijn opgenomen in een wegbeheerplan. Het haven- en industrieterrein heeft te maken met relatief veel vrachtverkeer. Wegen zijn geclassificeerd naar functionaliteit en de onderhoudsschema's zijn daarop aangepast. Jaarlijks vinden inspecties plaats die in het wegbeheersysteem verwerkt worden. Hieraan gekoppeld is de technische kwaliteit van de wegen. De uitkomst is de verwachte levensduur bij gelijkmatig gebruik. Storting in de voorziening infra droog wordt bepaald door het meerjarig geraamd gemiddeld groot onderhoud. De thans in opstelling zijnde wegenstructuurvisie gecombineerd met een lokaal en regionaal verkeersmodel zal meer inzicht geven in directe effecten en verwachtingen naar de lange termijn.

Ook voor klein onderhoud zijn de eerdergenoemde inspecties de basis. Door dit kleine onderhoud kan de levensduur van wegen verlengd worden zonder dat er van achterstallig onderhoud sprake is. Klein onderhoud maakt onderdeel uit van het dagelijks beheer en is opgenomen in het onderhoud contract.

Onderhoud Openbare verlichting

Het onderhoud aan de openbare verlichting is onderdeel van het dagelijks beheer en onderhoudscontract. Normen voor instandhouding en procedures voor herstel bij uitval zijn aanwezig. De verlichting heeft in 2014 zonder problemen gefunctioneerd.

Onderhoud Riolering

Het rioleringsstelsel omvat negen gemalen, een verzamelkelder, persleidingen en vrij verval riolering. In 2002 is gestart met de uitvoering van een stappenplan met als doel de theoretische benadering van onderhoud en vervanging te baseren op actuele praktijkgerichte gegevens verzameld tijdens reguliere inspecties. De uitkomsten worden bijgewerkt in het rioolbeheersysteem. Dit is gedurende 2014 gecontinueerd en naar verwachting zal, inclusief een onderzoek naar de staat van opereren van de gemalen, in 2015 worden afgerond.

In 2013 was een onderzoek gestart naar overstorten van het oostelijk deel van het terrein. In 2014 zijn alle acties van het Havenschap uitgevoerd. Overstorten hebben na die tijd - onder normale omstandigheden - niet meer plaatsgevonden.

Onderhoud observatie en beveiligingsvoorzieningen

Voor het onderhoud aan de observatie en beveiligingsvoorzieningen is een meerjaren onderhoudscontract afgesloten.

Onderhoud Gebouw

Het Havenschap is gehuisvest in één kantoorgebouw (Plaza 3 te Moerdijk). Dit pand is in 1999 opgeleverd. Naast het doorlopende periodieke onderhoud is er ook een aantal andere activiteiten uitgevoerd. Als gevolg van personele uitbreiding is een kleine verhuizing doorgevoerd. In 2014 is vanuit de BREEAM certificering een audit uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat op met name beheer - hoe dit is georganiseerd en vastgelegd - maar ook inzage in het meerjarenonderhoudsprogramma, ontbreekt. Vanuit deze gedachte is een facilitair concept opgesteld en vastgesteld, waarin o.a. het gebouwbeheer in de volle breedte, maar ook de contractbeheersing hiervoor is opgenomen. In 2015 wordt hier invulling aangegeven, zodat het streven is om eind 2015 volledig in control te zijn en de voorbeeldfunctie op dit vlak te kunnen uitstralen.

Paragraaf Financiering en treasury

Algemeen

De strategie en het beleid van renterisicomanagement is, zoals verwoord in het treasury statuut, erop gericht om het renterisico te beperken.

In 2014 is de kapitaalmarktrente en de kortetermijnrente gedaald ten opzichte van 2013.

Financieringsbehoefte en-positie

Per 31 december 2014 bedroeg het werkkapitaal ca. € 212.000 negatief. Dit is veel minder dan het verwachte overschot van € 1.008.000. Zie ook het overzicht financiële positie hoofdstuk XIV.

De Raad van Bestuur heeft op 10 december 2007 besloten om toekomstig te ontwikkelen projecten niet meer per project maar op balansniveau te financieren en te financieren met een variabele lening in combinatie met renteswaps. Een renteswap zet de rentetypische looptijd van variabel om naar vast. Hiermee wordt het risico op rentestijgingen afgedekt. In onderstaande tabel zijn de details van de drie afgesloten renteswaps terug te vinden.

Renteswaps	Ingangsdatum	Einddatum	Percentage	Hoofdsom
Rabobank	26-07-2007	01-07-2022	4.8500	26.250.000
Rabobank	15-11-2008	01-10-2029	4.3600	50.000.000
Deutsche Bank	16-02-2009	01-10-2023	3.6875	50.000.000
Totaal				126.250.000

Alle bedragen in Euro's (€)

De marktwaarde van deze drie renteswaps bedraagt per 31 december 2014 € 41.233.350 negatief (per 31 december 2013 bedroeg dit € 26.998.712 negatief). De toename is het gevolg van de lage rentestand in 2014. Zowel de Rabobank als het Havenschap hebben bij de renteswap met ingangsdatum 26 juli 2007 het recht om de transactie tien jaar na de transactiedatum te beëindigen (26 juli 2017). Verder zou de Rabobank aanvullende zekerheden mogen vragen op het moment dat de negatieve marktwaarde (€ 29.738.008) van de swaps bij de Rabobank het afgesproken bedrag (€ 40.000.000) overschrijden. De Rabobank kan op zo'n moment ook het afgesproken bedrag verhogen. Zowel de Deutsche Bank als het Havenschap mogen vanaf 2019 tot en met 2023 jaarlijks de renteswap ontbinden. Er is geen enkele aanleiding om te verwachten dat de Rabobank of Deutsche Bank gebruik zullen maken van het recht tot ontbinden. De overhedge situatie (meer renteswaps dan financiering) per 31 december

¹ De Rabobank heeft een Aa2 rating van Moody's, A+ rating van Standard & Poor's, AA- rating van Fitch en AA (high) rating van DBRS.

² De Deutsche Bank heeft een A3 rating van Moody's, A rating van Standard & Poor's, A+ rating van Fitch en A (high) rating van DBRS.

2014 bedraagt € 10.050.000. Omdat de overhedge situatie zich naar verwachting per 31 oktober 2015 niet meer voordoet, vanwege de extra benodigde financiering voor de realisatie van het LPM, is voor het ineffektieve deel van de hedge gedurende de eerste 10 maanden van 2015 een voorziening van € 306.644 getroffen.

	2014	2013
Renteswaps in een hedgerelatie	126.250.000	126.250.000
Effectieve deel van de hedgerelatie	116.200.000	121.000.000
Ineffectieve deel van de hedgerelatie	10.050.000	5.250.000
Verwerkte ineffektiviteit	306.644	195.990
Reële waarde renteswaps per 31-12	-41.233.350	-26.998.712

Alle bedragen in Euro's (€)

Kasgeldleningen	Ingangsdatum	Einddatum	Rentepercentage	Hoofdsom
Aegon Custody B.V.	16/12/13	16/01/14	0.29%	10.000.000*
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	16/12/13	17/03/14	0.30%	91.000.000*
Provincie Limburg	16/12/13	17/03/14	0.26%	20.000.000*
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	16/01/14	14/02/14	0.30%	90.800.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	14/02/14	17/03/14	0.30%	90.800.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	17/03/14	17/04/14	0.32%	81.100.000
Gemeente Berkelland	17/03/14	19/05/14	0.37%	10.000.000
Provincie Limburg	17/03/14	17/09/14	0.40%	20.000.000
Aegon Custody B.V.	17/03/14	17/09/14	0.33%	10.000.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	17/04/14	19/05/14	0.33%	79.200.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	19/05/14	19/06/14	0.32%	63.000.000
Aegon Custody B.V.	19/05/14	21/07/14	0.33%	10.000.000
Gemeente Venlo	19/05/14	19/08/14	0.42%	15.000.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	19/06/14	21/07/14	0.18%	63.300.000
Aegon Custody B.V.	21/07/14	22/09/14	0.15%	10.000.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	21/07/14	21/08/14	0.20%	63.800.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	21/08/14	17/09/14	0.20%	62.200.000
Aegon Custody B.V.	19/08/14	17/09/14	0.09%	15.000.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	21/08/14	25/08/14	0.20%	1.600.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	17/09/14	17/10/14	0.12%	32.200.000
Aegon Custody B.V.	17/09/14	17/12/14	0.08%	15.000.000
Provincie Limburg	17/09/14	17/12/14	0.08%	25.000.000
Gemeente Berkelland	17/09/14	17/12/14	0.08%	10.000.000
Syntrus Achmea Geldmarktfonds	17/09/14	17/12/14	0.08%	25.000.000
Aegon Custody B.V.	22/09/14	17/12/14	0.09%	10.000.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	17/10/14	17/11/14	0.11%	30.700.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	17/11/14	17/12/14	0.11%	30.000.000
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	17/12/14	19/01/15	0.50%	56.200.000**
Aegon Custody B.V.	17/12/14	19/01/15	0.09%	15.000.000**
Aegon Custody B.V.	17/12/14	19/01/15	0.09%	10.000.000**
Provincie Limburg	17/12/14	17/03/15	0.15%	25.000.000**
Gemeente Berkelland	17/12/14	17/03/15	0.15%	10.000.000**
Totaal				116.200.000

Alle bedragen in euro's (€)
Rentepercentages incl provisie

* Begindatum kasgeldlening 2013
** Eindstand kasgeldlening 2014

Per 1 oktober 2010 is een financieringsovereenkomst gesloten tussen de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten) en het Havenschap met een looptijd tot en met 31 december 2011 en een jaarlijks stilzwijgende verlenging. Deze overeenkomst bestaat uit een kasgeldovereenkomst van maximaal € 145 miljoen zonder beschikbaarheid garantie en een krediet in rekening-courant van € 5 miljoen. Voor 2015 is deze overeenkomst stilzwijgend verlengd.

Het Havenschap valt onder het regime van "Verplicht Schatkistbankieren".

De restant schuld op de opgenomen vaste geldleningen bedraagt per 31 december 2014 € 7.190.773.

Rekening-courant

Voor lopende betalingen wordt gebruik gemaakt van de afgesloten rekening-courant overeenkomsten:

- Rabobank max. faciliteit € 500.000
- Bank Nederlandse Gemeenten max. faciliteit € 5.000.000

Renteopbrengsten	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Depositorente	0	0	0
Rekening-courant rente	22	0	18
Totaal	22	0	18

Alle bedragen in Euro's (€)

Zowel in 2014 als in 2013 werd nagenoeg geen rentevergoeding op rekening-courant ontvangen.

Toetsing aan de normen van de Wet Fido (Financiering decentrale overheden)

Kasgeldlimiet

Het risico van kortlopende financiering wordt beperkt met een zogenaamde kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet houdt in dat de totale omvang van de vlottende schuld op enig moment aan een maximum van 8,2% van de begrotingsomvang is gebonden. Voor het Havenschap kwam dit neer op een bedrag van € 1.547.586 (8,2% van € 18.873.000 begrootte kosten). Het Havenschap is ruimschoots onder de limiet gebleven en voldoet daarmee aan de norm.

Renterisiconorm

Ter zake van de vaste financiering stelt de wet een norm waaraan het renterisico van de portefeuille als geheel moet voldoen. Deze norm wordt aangeduid als renterisiconorm en bedraagt 20% van de begrotingsomvang. Kasgeldleningen in combinatie met rente-

swaps worden opgenomen bij de opgave van de renterisiconorm, aangezien hiermee het renterisico voor de lange termijn afgedekt wordt. Het renterisico doet zich pas voor op de einddatum, of eventueel eerder op een break clause moment van het betreffende renteswap contract. Doelstelling is dat de leningenportefeuille zo wordt gespreid, dat de te lopen renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid. In 2014 vond geen renteherziening plaats.

Krediet verstrekker	Hoofdsom	Percentage	Ingangs datum	Eind datum	Restant schuld 1/01/14	Aflossing in 2014	Restant schuld 31/12/14
BNG	3.800.000	5.03	22/08/02	22/08/27	2.128.000	152.000	1.976.000
BNG	600.000	3.75	15/08/05	15/08/30	463.934	20.001	443.933
BNG	1.800.000	3.75	15/08/05	15/08/30	1.391.802	60.004	1.331.798
BNG	1.000.000	3.85	01/02/06	01/02/31	807.632	31.918	775.714
BNG	3.250.000	4.47	15/01/07	15/01/32	2.758.523	95.195	2.663.328
Totaal	10.450.000				7.549.891	359.118	7.190.773

Alle bedragen in Euro's (€)

Renterisico op vaste schuld in 2014	€ 0
Renterisiconorm (20% van de begrotingsomvang met min. € 2,5 milj.)	€ 3.775.000
Ruimte onder renterisiconorm	€ 3.775.000

Het Havenschap voldoet daarmee aan de gestelde norm.

In bijlage 4 zijn het overzicht Kasgeldlimiet 2014 en het overzicht Renterisiconorm 2014 opgenomen.

Financieringsratio's

	Gezond	2013	2014
ICR (Intrest Coverage Ratio, EBITDA/ rentekosten)	> 2	2.1	2.2
DEBT/ EBITDA (debt alleen lang vreemd vermogen + kasgeld)	< 7	11.3	10.2
Solvabiliteitsration (EV/ TV)	> 30%	38%	38%

Banken stellen geen eisen bij het verstrekken van kredieten aan het Havenschap, omdat uit artikel 48 van de gemeenschappelijke regeling volgt dat de deelnemers garant staan voor door het Havenschap aangetrokken gelden. Echter om bedrijfseconomisch gezond te blijven is het niet verstandig om onbeperkt geld te blijven lenen. Met behulp van de in bovenstaande tabel genoemde ratio's wordt bewaakt dat het Havenschap op financieringsgebied gezond blijft. Het Intrest Coverage Ratio zegt hoeveel keer de rente kan

worden betaald uit het brutobedrijfsresultaat (nettowinst 2014 € 4.870.000, afschrijvingen 2014 € 1.721.000 en rentelasten € 5.795.000). De Debt/Ebitda verhouding laat de verhouding zien tussen de lang lopende schulden en het brutobedrijfsresultaat. De solvabiliteitsratio laat de verhouding zien tussen eigen vermogen en totaal vermogen. De solvabiliteit is gelijk gebleven.

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat met uitzondering van de Debt/Ebitda de ratio's in 2014 gezond zijn. Ten opzichte van 2013 zijn de Intrest Coverage Ratio en de Debt/Ebitda verbeterd, doordat de lang lopende schulden zijn afgenomen en het resultaat na bestemming in 2014 hoger is dan in 2013. De solvabiliteit is gelijk gebleven.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Zie programma Bedrijfsvoering.

Paragraaf Verbonden partijen

Het Havenschap kende in 2014 de volgende verbonden partijen:

- **BIM** (= Bedrijvenkring Industrierrein Moerdijk) is een vereniging waarvan meer dan 90% van de binnen het haven- en industrierrein Moerdijk gevestigde bedrijven lid is. Het doel van de vereniging is het behartigen van de belangen van de leden in de meest ruime zin van het woord. Het Havenschap verzorgt het secretariaat van de BIM.
- **SBIM** (= Stichting Beveiliging Industrierrein Moerdijk) is een stichting waarvan bedrijven die zich vestigen op het haven- en industrierrein, sinds 1993 verplicht, lid zijn. Het doel van deze stichting is het haven- en industrierrein Moerdijk op een adequate manier te beveiligen tegen een zo laag mogelijke prijs. Niet alleen het secretariaat maar ook de organisatie en uitvoering van de beveiliging van het haven- en industrierrein Moerdijk is uitbesteed aan het Havenschap. Een belangrijk deel van de financiële kosten voor het Havenschap wordt gedekt uit de contributie van de bedrijven aan de stichting.
- **SBM** (= Stichting Bedrijfsbrandweezorg Moerdijk) is een stichting waarvan de bedrijven die zich hebben gevestigd of gaan vestigen verplicht lid zijn. Deze verplichting volgt uit de algemene voorwaarden Havenschap Moerdijk en de statuten van de hiervoor genoemde SBIM. De hoogte van de (financiële) bijdrage is afhankelijk van onder meer de specifieke risico's van bedrijven, de eigen brandweerverzoeken en de bepalingen in de milieuvergunning van het bedrijf. De stichting wordt bestuurd door vertegenwoordigers van de Veiligheidsregio, het bedrijfsleven en

het Havenschap. De gemeente Moerdijk is juridisch en economisch eigenaar van de kazerne en betaalt de kosten voor beheer en onderhoud van het pand. Een belangrijk deel van de kosten voor de bedrijfsbrandweezorg wordt gedekt uit de contributie van de bedrijven aan de stichting.

Paragraaf Grondbeleid

Het grondbeleid kent de volgende doelstellingen:

- Het genereren van inkomsten uit bezit;
- Het Havenschap gaat voor uitgifte van gronden in erfpacht;
- Bij gronduitgiften hanteren van marktconforme prijzen;
- Bij uitgifte van (aan water liggende) percelen maximalisatie van inkomsten uit haven- en kadegelden nastreven;
- Waar nodig en mogelijk worden percelen teruggekocht en na eventuele verbetering opnieuw uitgegeven in erfpacht;
- Voorwaarde scheppend als het gaat om het verkrijgen van de benodigde milieugebruiksruimte;
- Bedrijven op de juiste plek accommoderen.

De prognoses van de opbrengsten van de grondexploitaties zijn terug te vinden in hoofdstuk IX Grondexploitaties.

Voor de grondexploitaties wordt geen specifieke reserve aangehouden. Dit betekent dat de specifieke risico's, die samenhangen met de grondexploitaties, moeten worden afgedekt door de algemene reserve. Ter zake van de risico's wordt verwezen naar de beleidsnotitie.

Ontwikkeling Industrial Park (08)

Het Havenschap heeft de zuidelijke grondreserves van Shell in 2009 verworven. Om de terreinen uit te kunnen geven moet er een aantal zaken worden uitgevoerd. Verkoop van een grote hoeveelheid zand vindt plaats op basis van een afgesloten overeenkomst. Als gevolg van de economische situatie is er weinig belangstelling. Kleine partijen zand worden tegen een gereduceerd tarief aangeboden om de zandhandel in de 'picture' te houden.

Onderzoeken zoals Ecologie, Niet gesprongen Explosieven die noodzakelijk zijn om bij een daadwerkelijke uitgifte relatief snel over te kunnen gaan tot bouwrijp maken worden nu ingezet en zullen in 2015 richting kunnen geven aan welke terreindelen in welke fasering met welke planning uitgegeven kunnen worden.

(Zie ook [bijlage 2](#): Lopende projecten 2014)

Stoomleiding Erca (10)

Het onderhoudscontract voor de leiding wordt inhoudelijk afgestemd met Shell. De financiële afronding wordt na afronding van dit contract opgepakt en zal begin 2015 plaatsvinden. (Zie ook [bijlage 2](#): Lopende projecten 2014)

Ontwikkeling Tradepark West (23)

Hierover zijn in 2014 geen ontwikkelingen te melden.

(Zie ook [bijlage 2](#): Lopende projecten 2014)

Kade Peute (29)

In verband met ontwikkelingen bij de klant is het proces van aanbesteden van de voorbereidende werkzaamheden na het voornemen tot gunnen gestopt. Op het moment dat het relevant is, kunnen deze werkzaamheden direct opgestart worden.

(Zie ook [bijlage 2](#): Lopende projecten 2014)

Terugkoop Omya terrein (restant budget) (33)

Het budget dat nog open stond was bestemd voor het realiseren van een afscheiding tussen het Omya en het Dudok/Peute terrein. Dit zou op aanvraag worden gedaan.

Deze aanvraag is nu ontvangen en de opdracht voor uitvoering is inmiddels gegeven. De daadwerkelijke uitvoering heeft in het 4e kwartaal plaatsvinden.

(Zie ook [bijlage 2](#): Lopende projecten 2014)

Bijdrage inrit & spoor (41)

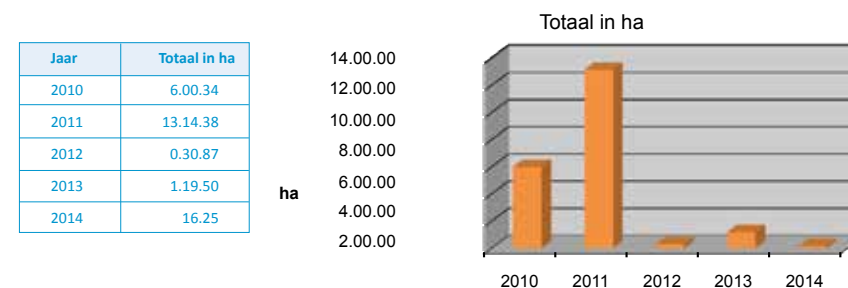
Hierover zijn in 2014 geen ontwikkelingen te melden.

(Zie ook [bijlage 2](#): Lopende projecten 2014)

VIII. Feiten & Cijfers

Uitgegeven industrieterrein (incl. 2e uitgifte)

Over de laatste jaren vertonen de gronduitgiftes het volgende beeld:

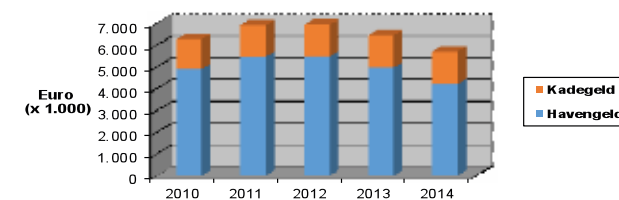

Haven- en kadegeldinkomsten

Haven- en kadegelden zijn de twee belangrijkste inkomstenbronnen voor het Havenschap.

Jaar	Zeehaven-geld	Binnenhaven-geld	Totaal havengeld	Kadegeld	Totaal haven- en kadegeld
2010	3.726	1.148	4.874	1.382	6.256
2011	4.132	1.334	5.466	1.441	6.907
2012	4.086	1.387	5.473	1.456	6.929
2013	3.597	1.367	4.964	1.485	6.449
2014	2.946	1.256	4.203	1.491	5.694

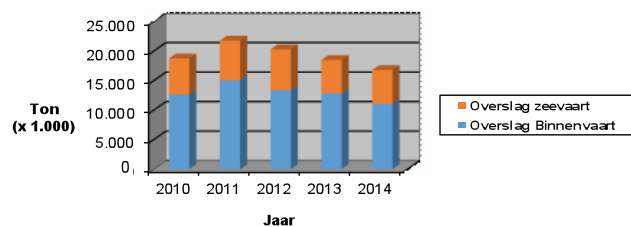
Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Scheepsbewegingen en goederenoverslag

Jaar	Aantal schepen		Goederenoverslag					
			Zeeschepen (x 1.000 ton)			Binnenvaart-schepen (x 1.000 ton)	Scheepvaart (x 1.000 ton)	% t.o.v. vorig jaar
	zee	binnen	gelost	geladen	totaal	gelost/geladen	totaal	
2010	2.007	11.705	4.187	1.931	6.118	12.614	18.732	37.4
2011	2.069	13.804	4.690	2.057	6.747	15.020	21.767	16.2
2012	1.973	12.723	4.405	2.536	6.941	13.350	20.291	-6.8
2013	1.686	12.837	3.869	1.798	5.667	12.830	18.497	-8.8
2014	1.603	11.622	3.634	2.111	5.745	11.036	16.781	-9.3

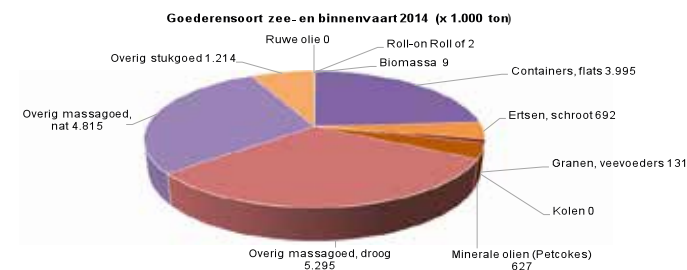
Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Goederenoverslag per goederensoort (x 1.000 ton)

Zeevaart	2013	2014	% t.o.v. vorig jaar
Biomassa	3	9	283.4
Containers, flats	962	1.841	191.3
Ertsen, schroot	648	349	53.8
Granen, veevoeders	99	121	122.1
Kolen	16	0	0
Minerale olien (Petcokes)	149	131	87.7
Overig massagoed, droog	1.337	1.294	96.8
Overig massagoed, nat	1.997	1.594	79.8
Overig stukgoed	453	405	89.4
Roll-on Roll of	1	2	120.1
Ruwe olie	0	0	0
Totaal	5.667	5.745	101.4

Binnenvaart	2013	2014	% t.o.v. vorig jaar
Biomassa	0	9	0
Containers, flats	2.058	2.155	104.7
Ertsen, schroot	393	343	87.2
Granen, veevoeders	15	9	64.3
Kolen	9	0	0
Minerale olien (Petcokes)	603	496	82.3
Overig massagoed, droog	5.277	4.001	75.8
Overig massagoed, nat	3.728	3.221	86.4
Overig stukgoed	746	810	108.5
Roll-on Roll of	0	0	0
Ruwe olie	0	0	0
Totaal	12.830	11.036	86

Goederenvervoer per spoor

Jaar	Aantal wagons	Vervoerd product (x 1.000 ton)	% t.o.v. vorig jaar
2010	27.716	720	-3.9
2011	26.769	664	-7.8
2012	21.143	677	0.5
2013	15.530	476	-28.6
2014	21.694	579	21.6

Werkgelegenheid

Opbouw werknemersbestand binnen de vestigingen 2014	
Totale directe werkgelegenheid binnen het gehele haven- en industrieterrein Moerdijk:	8.663 werknemers
Totale indirecte werkgelegenheid gecreëerd door het haven- en industrieterrein Moerdijk:	8.226 werknemers
Totale werkgelegenheid gecreëerd door het haven- en industrieterrein Moerdijk:	16.889 werknemers

Gegevens gebaseerd op een telling

Vestigingen

Aantal vestigingen op het bedrijventerrein Moerdijk in 2014 naar sector:

Sector	Aantal vestigingen
Industrie	63
Bouwnijverheid	28
Reparatie van consumentenartikelen en handel	44
Vervoer, opslag en communicatie	100
Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening	179
Overig	5
Totaal	419

Bron: Lijst gevestigde bedrijven Havenschap Moerdijk

Jaarrekening 2014

IX. Waarderingsgrondslagen en Resultaatbepaling

Voornaamste activiteiten

Het Havenschap Moerdijk gevestigd te Moerdijk, Plaza 3, is een gemeenschappelijke regeling die opgericht is door de gemeente Moerdijk en de provincie Noord Brabant. De voornaamste activiteiten bestaan uit het doen aanleggen en exploiteren van een haven- en industrieterrein.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) opgesteld.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling
Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in deprogrammarekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de

balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Het resultaat wordt bepaald tussen de bedrijfsopbrengsten enerzijds en de bedrijfslasten anderzijds. De kosten en opbrengsten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's zijn overgedragen aan een derde. Het resultaat uit de grondexploitaties bestaat uit het saldo van gerealiseerde winsten en voorzienbare verliezen uit de grondexploitaties. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Voor de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Materiële vaste activa wordt over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven conform het gestelde in artikel 10 van de financiële beleids- en beheersverordening. Op grond wordt niet afgeschreven. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa omvat het recht op eeuwigdurend te ontvangen pachtsom welke als langlopende vordering wordt verantwoord. De langlopende vordering is gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs minus de onder de materiële vaste activa opgenomen registratiewaarde.

Grondexploitaties

De post grondexploitaties omvatten de nog uit te geven gronden, kade- en terreininrichting posities. De activering van de grondexploitatiepositie geschiedt in eerste instantie tegen (historische) verkrijgingprijs en bijkomende kosten. Daarnaast worden de kosten geactiveerd, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Voor de nog uit te geven grondposities betreffen dit de kosten voor het bouwrijp maken van de gronden, OZB kosten en overige kosten welke direct toerekenbaar zijn aan deze grondexploitatiepositie. Bij de grondexploitatiepositie van het Industrial Park worden tevens rentekosten welke direct gerelateerd zijn aan de aanschaf van de grondpositie toegerekend. De grondexploitatieposities worden tegen marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Winst nemen op meerjarige grondexploitaties wordt beheerst door het voorzichtigheidsbeginsel. Voorzienne verliezen worden al in de jaarrekening opgenomen zodra zij bekend zijn. Bij het meerjarige grondexploitatieproces worden lasten noch baten bedrijfseconomisch toegerekend aan het lastenrealisatiejaar of batenrealisatiejaar, maar via de balans doorgeschoven naar het winstrealisatiejaar. Positieve resultaten, ofwel winsten, worden pas in de jaarrekening verwerkt als zij met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Winsten worden als gerealiseerd beschouwd op het moment dat grondposities daadwerkelijk worden uitgegeven. De winsten worden berekend als verschil tussen de gerealiseerde en nog te realiseren opbrengsten uit gronduitgiften en de reeds gemaakte en de nog verwachte kosten. Voor de nog te realiseren opbrengsten uit gronduitgiften wordt uitgegaan van de geldende marktprijzen. Voor de complexere en langlopende grondexploitaties wordt vanwege de toepassing van het voorzichtigheidsbeginsel een risicobuffer van 10% van de totale nog te verwachten opbrengsten aangehouden. Zolang er nog winsten te realiseren zijn worden er geen tussentijdse verliezen genomen.

Vorderingen, liquide middelen en schulden

De vorderingen, liquide middelen en schulden, zowel op lange als op korte termijn, worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van de vorderingen verrekend.

Vanaf 2010 worden de kasgeldleningen (met een renteswap) verantwoord onder schulden op lange termijn. Hiermee wordt invulling gegeven aan de bepalingen in de Ruddy (Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden) over de wijze waarop rentederivaten in de jaarrekening moeten worden verwerkt en om aansluiting te zoeken bij de opgave van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het Havenschap past hedge accounting onder het kostprijs hedge model toe op afgeleide financiële instrumenten

zoals renteswaps. Omdat kostprijs hedge accounting wordt toegepast vindt, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van de variabiliteit van toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen plaatsvinden, geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de toekomstige kasstromen leiden tot verantwoording in de winst-en-verliesrekening, worden de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, wordt de cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de winst-en-verliesrekening was verwerkt, als overlopende post in de balans opgenomen, totdat de afgedekte variabele kasstromen plaatsvinden. Indien deze kasstromen naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening. Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd. De vervolgwwaardering van het financiële instrument is dan tegen kostprijs of lagere marktwaarde. Het Havenschap documenteert de hedge relaties in generieke hedge documentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedge relaties door vast te stellen dat er sprake is van een effectieve hedge respectievelijk dat er geen sprake is van overhedges. Het Havenschap bepaalt op elke balansdatum de mate van ineffectiviteit van de combinatie van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie (de hedge relatie). De mate van ineffectiviteit van de hedge relatie wordt vastgesteld door het vergelijken van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in de hedge relatie. Het Havenschap hanteert voor deze vergelijking de volgende kritische kenmerken, omvang, looptijd, afgedekt risico en de wijze van afrekening van het afdekkingsinstrument en afgedekte positie. Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedge relatie, aan elkaar gelijk zijn (geweest), is geen sprake (geweest) van ineffectiviteit. Indien de kritische kenmerken niet aan elkaar gelijk zijn (geweest), is sprake (geweest) van ineffectiviteit. In dat geval vindt de effectiviteitstest plaats door vergelijking van de cumulatieve verandering in reële waarde van een op afsluitdatum gedefinieerd hypothetisch afgeleid instrument, met een reële waarde van nihil op afsluitdatum (als proxy van de afgedekte positie), met de cumulatieve waardeverandering van het werkelijke afgeleide instrument. Indien de laatste een hogere negatieve waarde heeft dan het hypothetisch afgeleide instrument, wordt het verschil als ineffectiviteit in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Jaarlijks worden aan de voorziening wegen, de voorziening riolering en de voorziening infra nat vaste bedragen ten laste van de Programmarekening toegevoegd. Deze bedragen zijn gebaseerd op meerjarenramingen.

Toegezegde pensioenregeling

Het Havenschap heeft voor zijn werknemers een toegezegde-pensioenregeling. De hier-voor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen, dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Op de balansdatum is het dekingspercentage van het ABP uitgekomen op 101,1%, wat een onderschrijding inhoudt van het gewenste dekingsniveau van 104,2%. Het Havenschap heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Het Havenschap heeft de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

X. Balans per 31 december 2014

ACTIVA

	2014		2013	
Vaste activa				
I. Materiële vaste activa				
a. Erfpacht terreinen	75.986.122		85.247.670	
b. Verhuurde terreinen	4.563.967		4.454.967	
c. Haveninrichting	18.186.573		24.997.262	
d. Terreininrichting	67.444		4.152.521	
e. Bedrijfsgebouwen en inventaris	2.160.114		2.475.663	
f. Stoomleiding	635.847		665.891	
g. Apparatuur Zien & Gezien Worden	783.702		1.097.999	
h. Openbare Infra	1.164.371		1.235.297	
i. Vaste Activa in ontwikkeling	14.096		14.096	
		103.562.237		124.341.365
II Financiële vaste activa				
a. Overige vorderingen	10.327.365		10.327.365	
		10.327.365		10.327.365
Vlottende activa				
I. Voorraden				
a. Grondexploitatie	107.285.109		84.877.136	
		107.285.109		84.877.136
II. Vorderingen				
a. Debiteuren	2.009.782		461.347	
b. Debiteuren openbare lichamen	5.663		0	
c. Overlopende activa	689.849		667.077	
		2.705.294		1.128.424
III. Liquide middelen				
a. Kas en bankiers	1.852.002		1.950.914	
		1.852.002		1.950.914
		225.732.007		222.625.204

Voor resultaatbestemming
Alle bedragen in Euro's (€)

XI. Balans per 31 december 2014

PASSIVA

	2014	2013		
Vaste passiva				
I. Eigen vermogen				
a. Algemene reserve	71.871.276	68.179.176		
b. Reserve baggeren	0	3.413.936		
c. Reserve ontwikkelingen	8.824.029	8.291.896		
d. Vitaliteitsregeling	87.637	47.411		
		80.782.943		79.932.418
Onverdeeld resultaat		4.870.416		4.094.782
II. Voorzieningen				
a. Voorziening wegen	1.520.571	1.046.599		
b. Voorziening riolering	4.533.034	4.052.433		
c. Voorziening infra nat	2.367.560	2.045.568		
d. Voorziening overige	75.000	95.000		
e. Voorziening baggeren	3.388.243	0		
f. Voorziening egalisatie rioolheffing	34.366	0		
		11.918.773		7.239.599
III. Schulden op lange termijn				
a. Langlopende geldleningen	7.190.502	7.549.621		
b. Kasgeldleningen (in combinatie met renteswaps)	116.200.000	121.000.000		
		123.390.502		128.549.621
Vlottende passiva				
I. Schulden op korte termijn				
a. Crediteuren	489.065	814.039		
b. Crediteuren openbare lichamen	6.901	49.217		
c. Overlopende passiva	4.273.408	1.945.529		
		4.769.374		2.808.785
		225.732.007		222.625.204

Voor resultaatbestemming
Alle bedragen in Euro's (€)

XII. Programmarekening 2014

	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Programma Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu en Duurzaamheid			
Opbrengsten	76	82	106
Kosten	-235	-305	-247
Totaal Programma Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu en Duurzaamheid	-159	-223	-141
Programma Infrastructuur en Beheer			
Kosten Beheer nat	-4.740	-2.554	-1.443
Kosten Beheer droog	-3.276	-4.110	-3.289
Opbrengsten droog	0		
Totaal Programma Infrastructuur en Beheer	-8.016	-6.665	-4.732
Programma Commerciële Exploitatie			
Opbrengsten nat	8.099	9.231	8.788
Opbrengsten droog	9.296	9.209	8.879
Kosten droog	-152	-278	-214
Totaal Programma Commerciële Exploitatie	17.242	18.162	17.453
Programma Veiligheid & Havenmeester			
Opbrengsten	596	496	599
Kosten	-1.479	-1.794	-1.404
Totaal Programma Veiligheid & Havenmeester	-883	-1.298	-805
Programma Bedrijfsvoering			
Opbrengsten Bestuur en Advies	0	0	102
Opbrengsten Juridische zaken	5	0	0
Algemene baten	110	0	90
Rente baten	2.441	2.385	2.436
Opbrengsten Communicatie	49	57	59
Opbrengsten Personeel en Organisatie	0	0	0
Opbrengsten Automatisering	0	0	0
Opbrengsten Facilitair	0	0	0
Kosten Bestuur en Advies	-293	-394	-745
Kosten Juridische zaken	-120	-169	-101
Kosten Financiën	-100	-66	-114
Algemene lasten	712	0	-581
Rente lasten	-5.795	-5.972	-5.428
Kosten Communicatie	-235	-281	-231
Kosten Personeel en Organisatie	-2.204	-2.136	-2.120
Kosten Automatisering	-712	-345	-335
Kosten Facilitair	-416	-467	-363
Totaal Programma Bedrijfsvoering	-6.559	-7.389	-7.331
TOTAAL OPBRENGSTEN	20.671	21.460	21.059
TOTAAL KOSTEN	19.045	18.873	16.615
TOTAAL RESULTAAT (EXCL. GRONDEXPL.)	1.626	2.588	4.444
TOTAAL RESULTAAT GRONDEXPLOITATIES	0	1.046	72
TOTAAL RESULTAAT VOOR RESERVEMUTATIES EN VOOR BESTEMMING	1.626	3.634	4.516
Mutaties in reserves			
Beschikkingen ten laste van reserves	456	2.362	429
Toevoeging aan reserves	2.788	-600	-850
Totaal Mutaties in reserves	3.244	1.762	-421
ONVERDEELD RESULTAAT	4.870	5.396	4.095

(Totaal resultaat na reservemutaties en voor bestemming)
Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

XIII. Toelichting op de balans per 31 december 2014

VASTE ACTIVA

I. Materiële vaste activa

	Boekwaarde per 01-01-2014	Investerings/desinvesteringen 2014	Afschrijvingen 2014	Bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief	Afwaarderingen wegens duurzame waarverminderingen	Boekwaarde per 31-12-2014
Erfpacht terreinen	85.247.670	-9.261.547	0	0	0	75.986.122
Sub-totaal	85.247.670	-9.261.547	0	0	0	75.986.122
Verhuurde terreinen	4.454.967	109.000	0	0	0	4.563.967
Sub-totaal	4.454.967	109.000	0	0	0	4.563.967
Haveninrichting	24.997.262	-6.030.102	780.587	0	0	18.186.573
Sub-totaal	24.997.262	-6.030.102	780.587	0	0	18.186.573
Terreininrichting	4.152.521	-3.944.681	140.395	0	0	67.444
Sub-totaal	4.152.521	-3.944.681	140.395	0	0	67.444
Bedrijfsgebouwen en inventaris						
Kantoorgebouw	1.782.902	24.055	78.472	0	0	1.728.485
Kantoor inventaris en IT	557.744	37.506	274.726	0	0	320.524
HMCC inrichting & inventaris	10.785	0	414	0	0	10.371
Inrichting havendienst	0	0	0	0	0	0
Keuken inrichting & inventaris	9.850	0	3.459	0	0	6.391
Archief inventaris	10.241	0	1.105	0	0	9.137
Technisch materiaal	0	0	0	0	0	0
Kantoor & loods beheer	104.141	0	18.935	0	0	85.206
Sub-totaal	2.475.663	61.561	377.109	0	0	2.160.114
Stoomleiding	665.891	0	30.044	0	0	635.847
Sub-totaal	665.891	0	30.044	0	0	635.847
Lease app.Zien & Gezien Worden	0	0	0	0	0	0
Sub-totaal	0	0	0	0	0	0
App. Zien & Gezien Worden	1.097.999	7.155	321.452	0	0	783.702
Sub-totaal	1.097.999	7.155	321.452	0	0	783.702
Openbare Infra	1.235.297	0	70.926	0	0	1.164.371
Sub-totaal	1.235.297	0	70.926	0	0	1.164.371
Vaste Activa in ontwikkeling	14.096	0	0	0	0	14.096
Sub-totaal	14.096	0	0	0	0	14.096
Totaal	124.341.365	-19.058.614	1.720.514	0	0	103.562.237

Alle bedragen in Euro's (€)

De materiële vaste activa bestaat, met uitzondering van de post openbare infra, alleen uit investeringen met economisch nut. De materiële activa zijn afgenomen door terugname van in erfpacht uitgegeven terreinen (€ 9,262 miljoen), in erfpacht uitgegeven kade (€ 6,030 miljoen) en in erfpacht uitgegeven terreininrichting (€ 3,945 miljoen). In 2014 is voor totaal € 0,1 miljoen uitgegeven in verhuurde terreinen. In 2013 was in totaal voor € 1,965 miljoen uitgegeven. De investering in het kantoorgebouw betreft het plaatsen van zonnepanelen, de investering in kantoorinventaris en IT betreft investeringen hard- en software en de investering in Apparatuur Zien & Gezien Worden betreft hoorluidsprekers. Onder vaste activa in ontwikkeling zijn investeringen opgenomen die nog niet gereed zijn. Het betreft het project 29 Kade Peute. In de materiële vaste activa is project 10 Stoomleiding Erca opgenomen omdat deze in 2013 in gebruik is genomen hoewel deze nog niet financieel is afgerond. In hoofdstuk XV Verplichte paragrafen is in de paragraaf Grondbeleid voor de projecten een toelichting terug te vinden. In bijlage 2 Overzicht projecten 2014 zijn de financiële gegevens per project terug te vinden.

II. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaat uit de financiële waarde van een in eeuwigdurend erfpacht uitgegeven perceel.

Vlottende activa

I. Voorraden

Grondexploitaties

Grondexploitaties	Realisatie 2014	Begroting 2014	Vershil 2014	Realisatie 2013
Opbrengsten	55	8.100	8.045	2.414
Kosten	-22.463	-13.901	-8.563	-4.701
Mutaties	22.408	6.847	15.561	2.359
Winstneming	-	1.046	1.047	72

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

In tegenstelling tot waarmee in de begroting rekening was gehouden, een uitgifte in erfpacht van 50.000 m² met een grondexploitatie opbrengstwaarde van ca. € 8.100.000, zijn in 2014 geen gronden uitgegeven. Wel is voor ca. € 55.000 aan overige opbrengsten gerealiseerd. In 2014 is voor ca. € 22.463.000 aan kosten gemaakt en geactiveerd. Deze bestaan voornamelijk uit terugname van twee terreinen, een kade, terreinverharding en overige terreininrichting (ca. € 19.719.000), rentekosten Industrial Park (ca. € 2.436.000), OZB (ca. € 202.000), overige kosten (ca. € 82.000) en kosten bouwrijp maken Industrial Park (ca. € 24.000). In de begroting 2014 was rekening gehouden met ca. € 13.901.000 aan kosten, voornamelijk voor baggeren van de Westelijke Insteekhaven,

kosten bouwrijp maken Industrial Park en rentekosten Industrial Park. In 2014 is geen resultaat uit de grondexploitaties gerealiseerd. In de begroting was rekening gehouden met een winstneming van ca. € 1.046.000. Het verschil is het gevolg van het feit dat er geen grond is uitgegeven. De methode van winst nemen uit de grondexploitaties wordt toegelicht in hoofdstuk VIII Waarderingsgrondslagen en Resultaatbepaling.

Grondexploitaties	Realisatie t/m 2014	Realisatie t/m 2013
Opbrengsten cum	33.324	33.268
Kosten cum	-118.352	-95.888
Winstnemingen cum	22.257	22.257
Eindsaldo 31-12-2013	-107.285	-84.877

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Uit de nog lopende grondexploitaties is tot en met 2014 voor ca. € 33.324.000 grond uitgegeven, voor ca. € 118.352.000 geïnvesteerd en voor ca. € 22.257.000 winst genomen. Hiermee komt de boekwaarde per 31 december 2014 uit op ca. € 107.285.000.

Grondexploitaties	Na 2014	Na 2013
Nog uit te geven	206.411	210.628
Boekwaarde per 31-12	-107.285	-84.877
Nog te investeren	- 54.354	-43.457
Nog te realiseren winst	44.773	82.293

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Eind 2014 kan nog ca.141.01.56 ha uitgegeven worden. De opbrengstwaarde van deze hectares en overige opbrengsten wordt geraamd op ca. € 206.411.000. Hierbij zijn, met uitzondering van de teruggenomen terreinen, kade en terreininrichting, de ha gewaardeerd tegen de interne bepaalde richtprijzen voor 2015 gebaseerd op een extern grondprijz advies. De teruggenomen terreinen, kade en terreininrichting zijn gewaardeerd tegen de boekwaarde bij terugname. De boekwaarde per 31 december 2014 bedraagt ca. € 107.285.000 en nog te besteden bedragen ca. € 54.354.000. De nog te besteden bedragen bestaan met name uit bouwrijpmaakkosten Industrial Park (ca. € 15.785.00), rentekosten Industrial Park (ca. € 34.033.000), OZB (ca. € 2.663.000), overige kosten (ca. € 1.873.000). Nog te investeren is toegenomen met ca. € 10.897.000 met name doordat de raming voor de bouwrijpmaakkosten Industrial Park naar boven is bijgesteld. Omdat de verwachte opbrengstwaarde, gebaseerd op een extern grondprijzadvies, ruim boven de verwachte kosten uitkomen zijn de reeds geïnvesteerde kosten als boekwaarde geactiveerd.

Overigens is het (nog vervuilde) terrein aan de Vlasweg 4 voorlopig voor € 1 opgenomen in de post grondexploitaties tot het moment dat dit terrein overgedragen kan worden aan de nog op te richten Special Purpose Vehicle. Deze BV is bedoeld om dit terrein buiten de reguliere grondexploitaties van het Havenschap te plaatsen.

I. Voorraden

a. Debiteuren

De post debiteuren bestaat voor € 2.022.719 uit openstaande debiteuren, voornamelijk binnenhavengelden, spoorweggebruik, rioolheffingen en vooruit gefactureerde erfpachten en huur eerste kwartaal 2015. Hiertegenover staat een voorziening van € 12.937 ter dekking voor mogelijke oninbare vorderingen.

b. Debiteuren openbare lichamen

De post debiteuren openbare lichamen bedraagt € 5.663

c. Overlopende activa

De post overlopende activa bestaat uit:

	2014	2013
• Nog te ontvangen havengeldgaranties	+ € 22.723	+ € 0
• Nog te ontvangen BTW november en december	+ € 84.847	+ € 247.919
• Nog te ontvangen opbrengsten stamspoorlijn	+ € 98.429	+ € 0
• Nog te ontvangen opbrengsten bannermasten	+ € 29.208	+ € 38.917
• Vooruitbetaalde kosten Project verhandelbare geluidrechten	+ € 0	+ € 3.762
• Kostprijs nog te verrekenen schades	+ € 193.800	+ € 183.343
• Nog te factureren debiteuren	+ €	+ € 178.014
• Nog te verrekenen kosten sonderingen	+ € 15.056	+ € 15.500
• Nog te ontvangen afrekening zeehavengelden Rotterdam	+ € 245.504	+ € 0
• Kruisposten bank-kas	- € 390	+ € 1.050
• Waarborgsom TPG post frankeermachine	+ € 672	+ € 672
Totaal	€ 689.849	€ 667.077

III. Liquide middelen

Kas en bankiers

Dit betreft het totaal aan bank en kassaldo. Liquide middelen staan ter vrije beschikking.

Vaste passiva

I. Eigen vermogen

	Algemene reserve	Reserve baggeren	Reserve ontwikkelingen	Vitaliteits-regeling	Totaal
Saldo 01-01-2014	68.179.176	3.413.936	8.291.896	47.411	79.932.418
Toevoegingen winst 2013	4.054.556	0	0	40.226	4.094.782
Toevoegingen	0	-3.413.936	600.000	0	-2.813.936
Onttrekkingen	362.455		67.866	0	430.321
Saldo 31-12-2014	71.871.276	0	8.824.029	87.637	80.782.943

Alle bedragen in Euro's (€)

a. Algemene reserve

Algemene reserve	2014	2013
Saldo 01-01-2014	68.179.176	63.543.399
Toevoegingen winst 2013	4.054.556	4.998.232
Onttrekkingen	362.455	362.455
Saldo 31-12-2014	71.871.276	68.179.176

Alle bedragen in Euro's (€)

De toevoeging van € 4.054.556 volgt uit de winstbestemming over 2013, de onttrekkingen van € 362.455 zijn de afschrijvingen en rentekosten van het project Zien en Gezien worden Fase 3 over 2014.

b. Reserve baggeren

Reserve ontwikkelingen	2014	2013
Saldo 01-01-2014	3.413.936	3.202.965
Toevoegingen	-3.388.243	250.000
Onttrekkingen	25.693	39.029
Saldo 31-12-2014	0	3.413.936

Alle bedragen in Euro's (€)

Om op een betere manier invulling te geven aan de baggerverplichting die het Havenschap heeft is in 2014 een meerjarenperspectief baggeren opgesteld. Dit meerjarenperspectief biedt een onderbouwing en verantwoording om de opgelopen achterstand ten aanzien van baggeren in te lopen en in de toekomst op een proactieve en verantwoorde manier invulling te geven aan het baggerbeleid van het Havenschap. Op basis van het opgestelde meerjarenperspectief baggeren kan volgens de BBV een voorziening baggeren worden gevormd. De omvang van de voorziening dient op basis van het plant

tenminste € 3,1 miljoen te bedragen om op de achterstanden in te lopen. Aangezien deze achterstand in 2015 zal worden ingelopen en in 2016 het tweejaarlijkse reguliere onderhoud (waarvan de kosten worden geschat op € 0,6 miljoen) wordt uitgevoerd, is in 2014 reeds € 0,3 miljoen als jaarlijkse dotatie toegevoegd. Het saldo zal dan naar verwachting einde 2015 op € 0,6 miljoen uitkomen, hetgeen voldoende is voor het baggeren in 2016.

c. Reserve ontwikkelingen

Reserve ontwikkelingen	2014	2013
Saldo 01-01-2014	8.291.896	7.719.507
Toevoegingen	600.000	600.000
Onttrekkingen	67.866	27.611
Saldo 31-12-2013	8.824.029	8.291.896

Alle bedragen in Euro's (€)

In 2014 is € 67.866 via de resultaatbestemming onttrokken aan deze reserve en is conform de begroting € 600.000 toegevoegd. Uit de reserve ontwikkelingen worden met name kosten betaald als gevolg van de aanwezigheid van het haven- en industrieterrein. Het gaat hierbij o.a. om de kosten die verband houden met een te hoge geluidsbelasting op de woningen Roodevaart e.o. In 2014 zijn hiertoe geen woningen aangekocht, waarmee het totaal nog aan te kopen woningen op twee blijft staan. Ook zal in 2030 een eventueel tekort op het financiële resultaat van de waarborgregeling uit de reserve ontwikkelingen betaald worden. De waarborgregeling geeft een garantie op het waardebehoud en de verkoopbaarheid voor particuliere woningeigenaren in de kern Moerdijk. De uitvoering van de regeling ligt bij de gemeente Moerdijk. Op basis van het base case scenario van deze waarborgregeling en de andere nog te maken kosten als gevolg van de aanwezigheid van het haven- en industrieterrein, met name akoestische maatregelen, worden de nog te maken kosten inclusief een post onvoorzien geraamd op ca. € 11.724.000. In de begroting 2015 is rekening gehouden met een toevoeging aan de reserve ontwikkelingen van € 2,9 miljoen. Samen met deze toevoeging in 2015 is het saldo dan toereikend om de geraamde kosten te dekken.

d. Vitaliteitsregeling

Reserve ontwikkelingen	2014	2013
Saldo 01-01-2014	47.411	0
Toevoegingen winst 2013	40.226	47.411
Toevoegingen	0	00
Onttrekkingen	0	0
Saldo 31-12-2014	87.637	47.411

Alle bedragen in Euro's (€)

Met de Havenschap Vitaliteitsregeling wil het Havenschap een bijdrage leveren aan de kwaliteit en vitaliteit van de lokale en regionale samenleving. Daarnaast geeft de regeling het Havenschap de kans om de betrokkenheid met de lokale initiatieven te vergroten. Jaarlijks wordt 1% van de winst uit de reguliere exploitatie toegevoegd aan de vitaliteitsregeling.

Exploitatiesaldo

Het voordelige exploitatiesaldo na bestemming over 2013 van € 4.094.782 inclusief de winst uit de grondexploitaties is conform het door de Raad van Bestuur genomen besluit afgewikkeld en toegevoegd aan de algemene reserve en aan de vitaliteitsregeling. Voor bestemming van het resultaat bedraagt het exploitatiesaldo 2014 € 1.626.159 positief.

Van de kosten 2014 is bij bestemming van het resultaat € 362.455 ten laste van de algemene reserve, € 67.866 ten laste van de reserve ontwikkeling en € 25.693 ten laste van de reserve baggeren gebracht. Op basis van het opgestelde meerjarenperspectief baggeren is het volledige saldo ad. € 3.388.243 van de reserve baggeren via de programmarekening overgeboekt naar de voorziening baggeren. In 2014 is conform de begroting 2014 € 600.000 aan reserve ontwikkeling toegevoegd. Dit omdat het rechtstreeks storten en onttrekken aan reserves van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) niet is toegestaan. Stortingen en onttrekkingen dienen via de Programmarekening te lopen en bij de winstbestemming c.q. verliesbestemming ten gunste of ten laste van de reserve te worden gebracht.

Na bestemming van het resultaat bedraagt het exploitatiesaldo 2014 € 4.870.416 positief, met de volgende onderverdeling:

Exploitatieresultaat	2014	2013
Reguliere exploitatie	4.870.416	4.022.555
Grondexploitatie	0	72.227
Totaal	4.870.416	4.094.782

Alle bedragen in Euro's (€)

II.Voorzieningen

	Voorziening infra droog	Voorziening riolering	Voorziening infra nat	Voorziening overige	Voorziening baggeren	Voorziening egalisatie rioolheffing	Totaal
Saldo 01-01-2014	1.046.599	4.052.433	2.045.568	95.000	0	0	7.239.599
Dotatie	715.000	973.000	343.000	0	3.388.243	34.366	5.453.609
Onttrekkingen	241.028	492.399	21.008	20.000	0	0	774.435
Saldo 31-12-2014	1.520.571	4.533.034	2.367.560	75.000	3.388.243	34.366	11.918.773

Alle bedragen in Euro's (€)

a. Voorziening infra droog

Voorziening infra droog	2014	2013
Saldo 01-01-2014	1.046.599	857.162
Dotatie	715.000	715.000
Onttrekkingen	241.028	525.563
Saldo 31-12-2014	1.520.571	1.046.599

Alle bedragen in Euro's (€)

Met deze voorziening worden de kosten voor groot onderhoud infra droog geëgaliseerd. De dotatie is gebaseerd op de laatste vierjaarlijkse update van het Rationeel Weg Beheerssysteem. Volgens de begroting zou in 2014 € 122.000 aan deze voorziening worden onttrokken. De onttrekking bestaat o.a. uit herinrichting buitenruimte rond gemaal B en ontvangelder, revisie van een tweetal openbare verlichtingskasten en noodherstel Middenweg voortkomend uit uitstel project Middenweg naar 2015/2016.

Gekeken naar het regulier beheerproces en activiteiten alsmede naar de verwachte projecten voor de komende jaren zijn structurele aanpassingen in de dotatie van deze voorziening anders dan in het regulier begrotingsproces naar voren komen niet noodzakelijk.

b. Voorziening riolering

Voorziening riolering	2014	2013
Saldo 01-01-2014	4.052.433	4.941.386
Dotatie	973.000	973.000
Onttrekkingen	492.399	1.861.953
Saldo 31-12-2014	4.533.034	4.052.433

Alle bedragen in Euro's (€)

Met deze voorziening worden de kosten voor groot onderhoud en vervanging van de riolering geëgaliseerd. Volgens de begroting zou in 2014 € 488.000 aan deze voorziening worden onttrokken. De dotatie is gebaseerd op de laatste vierjaarlijkse updates van het rioolbeheersplan. De onttrekking bestaat o.a. uit werkzaamheden GMB voor de persleiding en advieswerkzaamheden rondom bouwteam persleiding. Een deel van de kosten van GMB zullen niet in 2014 maar in 2015 terecht komen omdat er nog een discussie is over de geleverde kwaliteit.

Gekeken naar het regulier beheerproces en activiteiten alsmede naar de verwachte projecten voor de komende jaren zijn structurele aanpassingen in de dotatie van deze voorziening anders dan in het regulier begrotingsproces naar voren komen niet noodzakelijk.

c. Voorziening infra nat

Voorziening infra nat	2014	2013
Saldo 01-01-2014	2.045.568	1.640.729
Dotatie	343.000	343.000
Onttrekkingen	-21.008	-61.839
Saldo 31-12-2014	2.367.560	2.045.568

Alle bedragen in Euro's (€)

Met deze voorziening worden de kosten voor groot onderhoud aan o.a. waterwegen, kademuren en glooiingen, meerpalen en steigers, water in- en uitlaten en vaarweg aanduiding in en rondom de havens van het haven- en industrieterrein geëgaliseerd. Volgens de begroting zou in 2014 € 828.000 aan deze voorziening worden onttrokken om het achterstallig onderhoud in te lopen. De onttrekking van € 21.008 bestaat o.a. uit spoedreparatie autoaanlegsteiger Roode Vaart.

Gekeken naar het regulier beheerproces en activiteiten alsmede naar de verwachte projecten voor de komende jaren zijn structurele aanpassingen in de dotatie van deze voorziening anders dan in het regulier begrotingsproces naar voren komen niet noodzakelijk.

d. Voorziening overige

Voorziening overige	2014	2013
Saldo 01-01-2014	95.000	95.000
Dotatie	-20.000	0
Onttrekkingen	0	0
Saldo 31-12-2014	75.000	95.000

Alle bedragen in Euro's (€)

Met deze voorziening worden een deel van de herstellkosten voor een aangelegde inrichting voorzien. Op basis van nieuwe ontwikkelingen is deze voorziening verlaagd naar € 75.000.

e. Voorziening baggeren

Voorziening overige	2014	2013
Saldo 01-01-2014	0	0
Dotatie	3.388.243	0
Onttrekkingen	0	0
Saldo 31-12-2014	3.388.243	0

Alle bedragen in Euro's (€)

Om op een betere manier invulling te geven aan de baggerverplichting die het Havenschap heeft is in 2014 een meerjarenperspectief baggeren opgesteld. Dit meerjarenperspectief biedt een onderbouwing en verantwoording om de opgelopen achterstanden aanzien van baggeren in te lopen en in de toekomst op een proactieve en verantwoorde manier invulling te geven aan het baggerbeleid van het Havenschap. Op basis van het opgestelde meerjarenperspectief baggeren is overeenkomstige de BBV een voorziening baggeren gevormd. De omvang van de voorziening dient op basis van het plant tenminste € 3,1 miljoen te bedragen om de achterstanden in te lopen. Aangezien deze achterstand in 2015 zal worden ingelopen en vermoedelijk in 2016 het tweejaarlijkse reguliere onderhoud (waarvan de kosten worden geschat op € 0,6 miljoen) wordt uitgevoerd, is in 2014 reeds € 0,3 miljoen als jaarlijkse dotatie toegevoegd. Het saldo zal dan naar verwachting eind 2015 op € 0,6 miljoen uitkomen, hetgeen voldoende is voor het baggeren in 2016.

f. Voorziening egalisatie rioolheffing

Voorziening egalisatie rioolheffing	2014	2013
Saldo 01-01-2014	0	0
Dotatie	34.366	0
Onttrekkingen	0	0
Saldo 31-12-2014	34.366	0

Alle bedragen in Euro's (€)

De kostenbatenanalyse op basis waarvan de tarieven voor 2014 zijn vastgesteld, ging uit van € 1.168.839 aan baten en € 1.164.569 aan kosten. De daadwerkelijke baten over 2014 bedragen € 1.198.935. Dit betekent dat er daadwerkelijk meer baten dan kosten gemaakt zijn over 2014. Er wordt daarom een toevoeging gedaan aan de dit jaar ingestelde egalisatiereserve rioolheffing voor € 34.366.

III. Schulden op lange termijn

a. Langlopende geldleningen

De restant schuld op de afgesloten annuïteitenleningen bij de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten) per ultimo 2014 bedraagt € 7.190.502. In 2014 is aan rente op deze langlopende leningen € 321.893 betaald, hiervan heeft € 331.618 betrekking op 2014. In 2015 zal € 367.602 worden afgelost. In hoofdstuk XV Verplichte paragrafen, paragraaf Financiering en treasury is het overzicht Langlopende geldleningen opgenomen.

b. Kasgeldleningen (in combinatie met renteswaps)

Vanaf 2010 worden de kasgeldleningen verantwoord onder schulden op lange termijn, waarmee invulling wordt gegeven aan de bepalingen in de Ruddy over de wijze waarop rentederivaten in de jaarrekening moeten worden verwerkt en om aansluiting te zoeken bij de opgave van de kasgeldlimiet en renterisiconorm. Per 31 december 2014 is in totaal € 116.200.000 opgenomen als kasgeldleningen afgedekt met drie renteswaps voor een totaal bedrag van € 126.250.000.

Zie ook hoofdstuk XV Verplichte paragrafen, paragraaf Financiering en treasury.

Vlottende passiva

I. Schulden op korte termijn

a. Crediteuren

De post crediteuren groot € 489.065 bestaat onder meer uit nog te betalen termijnen aan aannemers.

b. Crediteuren openbare lichamen

De post crediteuren openbare lichamen bedraagt € 6.901.

c. Overlopende passiva

De post overlopende passiva bestaat uit:

	2014	2013
• Vooruit gefactureerde debiteuren	+ € 1.998.480	+ € 246.002
• Nog te betalen rente	+ € 1.079.226	+ € 1.061.972
• Te vereffenen rente	+ € 186.500	+ € 211.000
• Negatieve marktwaarde overhedge	+ € 306.614	+ € 195.990
• Te verrekenen subsidie derden	+ € 30.344	+ € 40.443
• Nog te betalen loonbelasting	+ € 84.267	+ € 94.154
• Nog te betalen administratiekosten zeehavengeld	+ € 16.309	+ € 19.546
• Nog te betalen	+ € 571.668	+ € 76.422
Totaal	€ 4.273.408	€ 1.945.529

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Eind 2014 worden vier kopieermachines geleased met een totale waarde van € 111.141. Daarnaast wordt het wagenpark geleased, de totale aanschafwaarde bedraagt per 31 december 2014 € 362.807. Eind 2013 bedroeg de totale aanschafwaarde € 267.033. Verder zijn er meerjarige contracten afgesloten voor o.a. stabiel beheer, een leasecontract apparatuur 'Zien & Gezien worden' fase I en II, een onderhoudscontract voor beveiligingsapparatuur en een overeenkomst met een beveiligingsbedrijf. De totale waarde van reeds aangegane verplichtingen bedraagt ca. € 4.726.000.

XIV. Toelichting op de Programmarekening 2014

A. Programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Milieu & Duurzaamheid

Dit programma heeft in totaal € 64.000 minder kosten en minder opbrengsten gerealiseerd dan begroot.

- € 6.000 **minder opbrengsten door:**

- Minder bijdrage Duurzame Verbindingen Moerdijk (DVM) dan begroot omdat de kosten in dit kader ook lager waren.

+ € 70.000 **minder kosten met name door:**

- Minder advieskosten in het kader van DVM en Ruimtelijke ontwikkeling, Milieu & Duurzaamheid.

B. Programma Infrastructuur en Beheer

Aan dit programma is € 1.351.000 meer uitgegeven dan begroot.

- € 2.185.000 **meer kosten beheer nat, met name door:**

- Meer kosten beheer nat doordat op basis van het opgestelde meerjarenperspectief overeenkomstig de BBV een voorziening baggeren is gevormd van € 3,4 miljoen.
- Minder afschrijvingskosten door terugname van een kade.
- Minder uitvoering-, beheer- en advieskosten dan begroot.

+ € 834.000 **minder kosten beheer droog, met name door:**

- Minder kosten die uiteindelijk ten laste komen van de reserve ontwikkelingen doordat er minder kosten gemaakt zijn voor de begrote aanvullende groenvoorziening industrieterrein en akoestische maatregelen.
- Meer kosten uitvoering- en beheerkosten door opstart nieuwe contractpartij stabiel beheer.

C. Programma Commerciële Exploitatie

Dit programma heeft in totaal € 920.000 minder opbrengsten en minder kosten gerealiseerd dan begroot.

- € 1.133.000 **minder opbrengsten nat, met name door:**

- Minder opbrengsten zeehavengeld en havengeld binnenvaart door minder overslag.
- Minder opbrengsten havengeldgaranties dan begroot. De lagere opbrengsten worden veroorzaakt doordat een aantal bedrijven minder garantie hoeven bij te betalen dan begroot.

Zie ook tabel opbrengsten nat.

+ € 87.000

meer opbrengsten droog, met name door:

- Meer opbrengsten erfpacht industrieterrein en opbrengsten verhuur industrieterrein doordat er in 2013 na het opstellen van de begroting 2014 m2 in erfpacht en huur zijn uitgegeven.
- Meer opbrengsten vergunningen dan begroot door inhaalslag.
- Minder opbrengsten spoorlijngebruik dan begroot.
- Minder bijdrage riolering dan begroot.

Zie ook tabel opbrengsten droog.

+ € 126.000

minder kosten droog door:

- Minder advieskosten dan begroot.

Opbrengsten nat	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Zeehavengeld	2.946.409	3.824.974	3.516.206
Zeehavengeld garanties	88.634	156.540	80.748
Totaal zeehavengeld	3.035.043	3.981.514	3.596.954
Havengeld binnenvaart	1.256.341	1.428.969	1.366.728
Totaal havengeld binnenvaart	1.256.341	1.428.969	1.366.728
Totaal havengeld	4.291.384	5.410.482	4.963.682
Kadegeld	1.490.889	1.522.996	1.485.289
Vergunningrechten	241.013	236.640	236.061
Erfpacht opbrengsten kades en terrein	1.198.711	1.270.522	1.260.313
Verhuur opbrengsten kades en terrein	876.555	790.514	842.525
Overige opbrengsten	0	0	0
Totaal	8.098.552	9.231.154	8.787.870

Alle bedragen in Euro's (€)

Opbrengsten droog	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Vergunningrechten	557.743	497.986	473.075
Huuropbrengst stoomleiding	58.074	58.140	47.500
Overige opbrengsten	5.089	1.500	7.314
Spoorlijngebruik	437.586	515.046	493.047
Bijdrage riolering	7.086	8.838	7.232
Rioolheffing	1.164.569	1.240.082	1.162.055
Opbrengst erfpacht industrieterrein	6.949.603	6.841.813	6.641.608
Opbrengst verhuur industrieterrein	96.638	45.285	47.520
Overige huuropbrengsten	19.266	0	0
Totaal	9.295.654	9.208.690	8.879.351

Alle bedragen in Euro's (€)

D. Programma Veiligheid & Havenmeester

In dit programma zijn totaal € 416.000 meer opbrengsten en minder kosten gerealiseerd dan begroot.

+ € 100.000 **meer opbrengsten door:**

- Extra incidentele bijdrage SBIM.

+ € 316.000 **minder kosten, met name door:**

- Minder afschrijvingskosten doordat vervanging van het HMCC platform en de camera's doorgeschoven is.
- Minder uitvoerings- en beheerkosten.
- Minder onderhoudskosten.

E. Programma Bedrijfsvoering

Dit programma heeft in totaal € 830.000 met name minder uitgegeven dan begroot.

+ € 5.000 **meer opbrengsten juridische zaken door:**

- Incidentele opbrengsten die niet begroot waren.

+ € 110.000 **meer algemene baten door:**

- Boekwinst in huur uitgegeven overstrook.

Zie ook tabel algemene baten en rentebaten.

+ € 56.000 **meer rente baten met name door:**

- Meer rente geactiveerd op grondexploitaties doordat er geen uitgifte heeft plaatsgevonden.

Zie ook tabel algemene baten en rentebaten.

- € 8.000 **minder opbrengsten communicatie door:**

- Minder opbrengstent reclame- en bannermasten dan begroot.

+ € 100.000 **minder kosten bestuur en advies, met name door:**

- Minder advieskosten mbt LPM en overige adviseringen dan begroot.

+ € 49.000 **minder kosten juridische zaken, met name door:**

- Minder juridische advieskosten door afronding van een dossier.
- Minder verzekeringskosten dan begroot.

- € 34.000 **meer kosten financiën, met name door:**

- Meer accountants- en financieringsadvieskosten voor zowel jaarrekening controle als uitwerkingen voor governance notitie.

+ € 712.000 **minder algemene lasten, met name door:**

- Vrijval voorziening dubieuze debiteuren doordat een grote debiteur uiteindelijk betaald heeft.

Zie ook tabel algemene lasten en rentelasten.

+ € 177.000 **minder rente lasten, met name doordat:**

- De financieringsbehoefte lager uitgevallen is dan begroot.

Zie ook tabel algemene lasten en rentelasten.

+ € 46.000 **minder kosten communicatie, met name door:**

- Minder kosten social media, beurs- en bijeenkomsten en relatiegeschenken.

- € 68.000 **meer kosten personeel en organisatie, met name door:**

- Meer uitzendkracht kosten.
- Minder vaste krachten.
- Minder opleidingskosten.

Functie	Voorzitters-clausule van toepassing	Naam	Ingangs datum	Eind datum	Omvang/ dienstverband	Beloning/ Vacatie	Belastbare vaste en variabele onkosten vergoedingen	Voorzieningen beloning betaalbaar op termijn	Uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	Motivatie overschrijding van de norm
Directeur/Secretaris Raad van Bestuur	N	F.J. van den Oever	07-03-2011		40 uur	€ 135.203	Nvt	€ 16.992	Nvt	Nvt
Voorzitter Raad van Bestuur	J	Y.C.M.G. de Boer*	15-06-2010		Nvt	€ 1.361	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Vice-voorzitter van Raad van Bestuur	N	J.J. Kamp*	05-09-2013	08-05-2014	Nvt	€ 340	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Vice-voorzitter van Raad van Bestuur	N	T.H.R. Zwiers*	08-05-2014		Nvt	€ 1.021	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Lid van Raad van Bestuur	N	drs. F. Fakkers*	15-04-2010		Nvt	€ 681	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Lid van Raad van Bestuur	N	H. Schouwenaars	15-04-2010	27-03-2014	Nvt	€ 170	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Lid van Raad van Bestuur	N	C.M. Peters-van de Weijgaert	08-05-2014		Nvt	€ 511	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Lid van Raad van Bestuur	N	K. van Schenk Brill	15-04-2010	27-03-2014	Nvt	€ 170	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Lid van Raad van Bestuur	N	L. Schreuders	27-03-2014		Nvt	€ 511	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Lid van Raad van Bestuur	N	ing. R.A.C. van Heugten*	11-12-2009		Nvt	€ 681	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Lid van Raad van Bestuur	N	ing. A.T. van Lopik*	20-04-2007		Nvt	€ 681	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Lid van Raad van Bestuur	N	R.J.J.M. Wagemakers*	31-10-2011		Nvt	€ 681	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt

* betaald aan provincie of gemeente

- € 368.000 **Meer kosten automatisering, met name door:**

- Meer ICT ondersteuning voor met name Sharepoint en AX dan begroot.

+ € 51.000 **Minder kosten Facilitair, met name door:**

- Minder afschrijvingskosten en minder kosten kantoorbenodigdheden dan begroot.

Algemene baten en rentebaten	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Rente opbrengst R/C banken	22	0	18
Rente geactiveerd op grondexploitaties	2.436.084	2.385.120	2.436.084
Rente opbrengst overige	4.690	0	0
Algemene baten	110.078	0	89.835
Totaal	2.550.874	2.385.120	2.525.938

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Algemene lasten en rentelasten	Gerealiseerd 2014	Budget 2014	Gerealiseerd 2013
Rentekosten vaste geldleningen	321.893	370.212	337.937
Rentekosten kasgeldleningen en rentederivaten	5.472.831	5.602.125	5.089.637
Algemene lasten	-711.888		581.145
Totaal	5.082.836	5.972.337	6.008.720

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

F. Grondexploitatie

+ € 0

geen resultaat grondexploitaties:

- Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar onderdeel Vlottende Activa I. Voorraden a. Grondexploitaties van hoofdstuk XII Toelichting op de Balans per 31 december 2014.

G. Mutaties in reserves

- € 1.906.000 **minder gemuteerd in reserves doordat:**

- Minder ten laste van reserve ontwikkeling en reserve baggeren gebracht dan begroot.

+ € 3.388.000 **meer gemuteerd in reserves doordat:**

- Meer ten laste van reserve baggeren gebracht dan begroot. Op basis van het opgestelde meerjarenperspectief is het volledige saldo van de reserve baggeren via de programmarekening overgeboekt naar de voorziening baggeren.

XV. Financiële Positie

Hoewel grondexploitaties op de balans onder vlottende activa zijn opgenomen, zijn deze in het overzicht Financiële Positie meegenomen omdat deze posten het karakter hebben van investeringen op lange termijn.

	Werkelijk 31/12/14	Begroting 2014	Werkelijk 31/12/13
Beschikbaar op lange termijn			
<u>Eigen vermogen</u>			
Algemene reserve	71.871	67.818	68.179
Vitaliteitsregeling	88	0	47
Reserve baggeren	0	2.253	3.414
Reserve ontwikkelingen	8.824	5.927	8.292
Onverdeeld resultaat	4.870	12.643	4.095
Totaal eigen vermogen	85.653	88.640	84.027
<u>Voorzieningen</u>			
Voorziening infra droog	1.521	2.065	1.047
Voorziening riolering	4.533	5.999	4.052
Voorziening infra nat	2.368	1.324	2.046
Voorziening overigen	75	0	95
Voorziening baggeren	3.388	0	0
Voorziening egalisatie rioolheffing	34	0	0
Totaal voorzieningen	11.919	9.388	7.240
Langlopende leningen	7.191	7.191	7.550
Kasgeldlening (met renteswaps)	116.200	132.310	121.000
Totaal leningen	123.391	139.501	128.550
Totaal beschikbaar op lange termijn	220.963	237.529	219.816
<u>Geïnvesteed op lange termijn</u>			
Materiële vaste activa	103.562	146.771	124.341
Grondexploitaties	107.285	89.750	84.877
Aangegane verplichtingen	0	0	0
Financiële vaste activa	10.327	0	10.327
Totaal geïnvesteerd op langere termijn	221.175	236.521	219.545
Saldo beschikbaar werkkapitaal	-212	1.009	271

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

XVI. Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Bestuur van het Havenschap Moerdijk

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2014 van het Havenschap Moerdijk gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en de programmarekening over 2014 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het Havenschap Moerdijk is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder interne verordeningen.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 217 tweede lid van de Provinciewet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren

dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het Havenschap Moerdijk. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van het Havenschap Moerdijk gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten. Deze goedkeuringstolerantie is door de Raad van Bestuur bij besluit van 29 september 2005 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van het Havenschap Moerdijk een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2014 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder interne verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 217 lid 3 onder de Provinciewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.
Utrecht, 13 juli 2015

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

Bijlagen

Bijlage 1: Staat van uitgegeven industrieterreinen 2014

Erfpacht 2014 2e uitgifte	Oppervlakte in hectare	Lengte in meters
Grond		
Kade		

Tijdelijke verhuur 2014 2e uitgifte	Oppervlakte in hectare	Lengte in meters
Grond	00.16.25	
Kade		

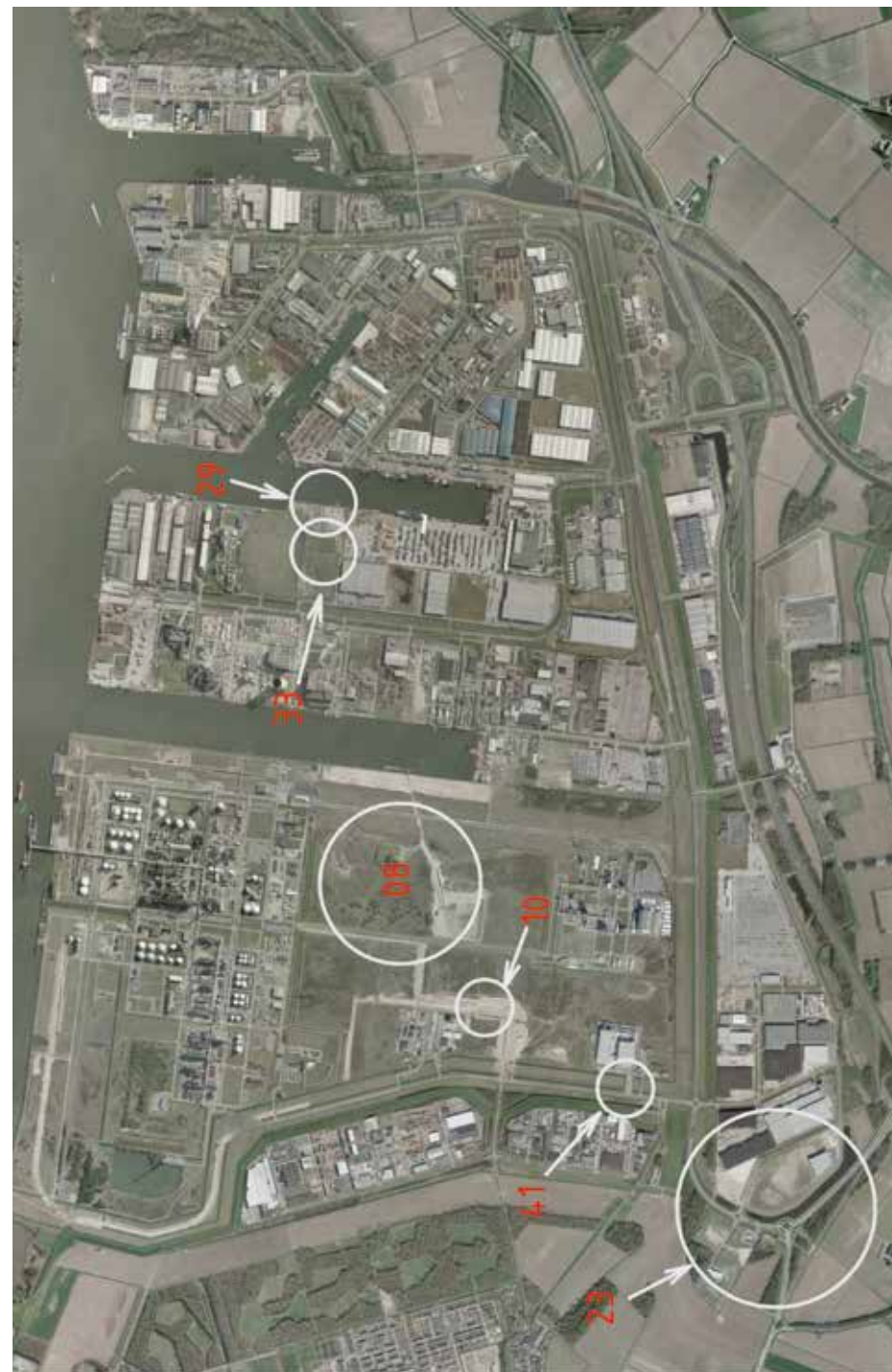
Verkoop 2014 2e uitgifte	Oppervlakte in hectare	Lengte in meters
Grond		
Kade		

Bijlage 2: Overzicht projecten 2014

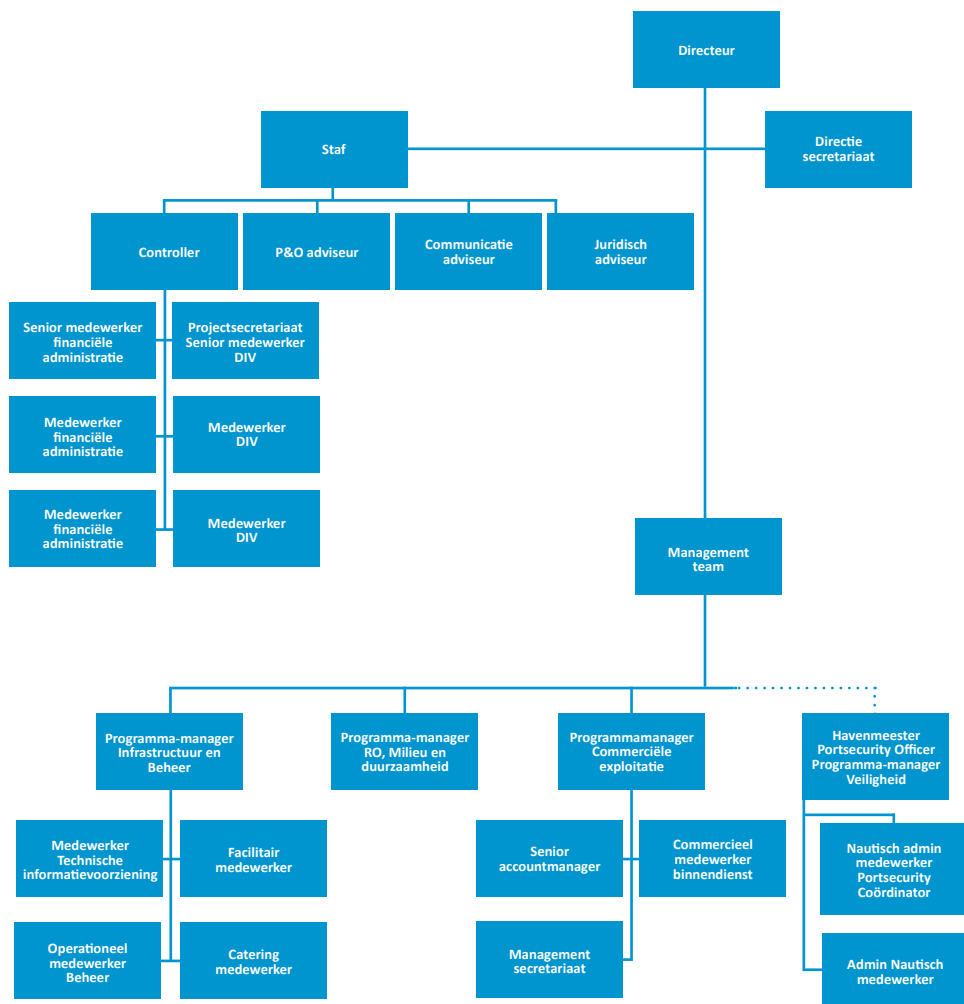
Nr.	Projecten	Budget/ Krediet	Uitgegeven t/m 31 dec 2014	Totaal verwachte uitgaven
HMO-000008	Bouwkosten Industrial Park 132 ha	18.400.000	1.975.310	17.900.000
HMO-000010	Stoomleiding Erca	608.000	690.927	780.000
HMO-000023	Ontwikkeling Tradepark West	12.178.649	11.737.534	11.888.000
HMO-000029	Kade Peute (voorbereidingskrediet)	70.000	14.096	70.000
HMO-000033	Terugkoop Omya terrein (restant budget)	25.000	22.125	25.000
HMO-000041	Bijdrage inrit & spoor	240.000	40.000	240.000

Alle bedragen in Euro's (€)

In bovenstaande tabellen worden voor zowel de projecten m.b.t. de vaste activa in ontwikkeling als voor de projecten m.b.t. de grondexploitaties in de kolom 'Budget/Krediet' aangegeven wat de hoogte is van budget of krediet. In de kolom 'Uitgegeven t/m 31 december 2014' wordt aangegeven wat al uitgegeven is en in de kolom 'Totaal verwachte uitgaven' wordt aangegeven wat de totale uitgaven naar verwachting zullen zijn.

Bijlage 3: Organogram Havenschap Moerdijk (per 31 december 2014)

Bijlage 4: Kasgeldlimiet 2014 en Renterisiconorm 2014

Kasgeldlimiet 2014	kw 1	kw 2	kw 3	kw 4
Omvang begroting per 1 januari 2014 (= grondslag)	18.873	18.873	18.873	18.873
1) Toegestane kasgeldlimiet				
- In procenten van de grondslag	8.2%	8.2%	8.2%	8.2%
- In bedrag	1548	1548	1548	1548
2) Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen korte gelden < 1 jaar	0	0	0	0
Schuld in rekeningcourant	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3) Vlottende middelen*				
Contante gelden in kas	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant	-2.005	-1.153	-2.092	-1.851
Overige uitstaande gelden < 1 jaar (deposito's)	0	0	0	0
Toets kasgeldlimiet				
4) Totaal netto vlottende schuld (2) - (3)	-2.005	-1.153	-2.092	-1.851
Toegestane kasgeldlimiet (1)	1.548	1.548	1.548	1.548
Ruimte (+) / Overschrijding (-); (1) - (4)	3.552	2.700	3.640	3.399

* Per ultimo van het kwartaal
Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld in het jaar 2014		Bedrag
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0
2	Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0
3a	Nieuwe aangetrokken vaste schuld	0
3b	Nieuwe verstrekte uitzettingen	0
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	0
5	Betaalde aflossingen	5.159
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0
7	Risico op vaste schuld (2 + 6)	0
Renterisiconorm		
8	Stand van de vaste schuld per 01-01-2014	128.550
9	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
10	Risiconorm van begrotingsomvang (minimaal 2.500)	3.775
Toets renterisiconorm		
10	Renterisiconorm	3.775
7	Renterisico op vaste schuld	0
11	Ruimte (+) c.q. Overschrijding (-) (10-7)	3.775

Alle bedragen x 1.000 Euro (€)

